

370.76

ม 1717

๕.3

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง
ตามทัศนะและความคาดหวังของนักศึกษา

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เลขที่ ๑๐ ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐๐

ปริญญานิพนธ์

ของ

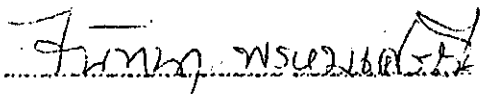
ประสงค์ แสงแก้ว

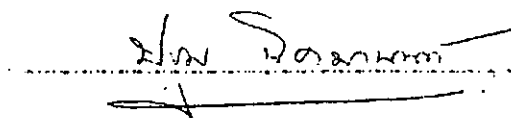
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มีนาคม 2521

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

 ประธาน

 กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้เพราะได้รับความช่วยเหลือร่วมมือจากผู้มีพระคุณ
หลายท่าน ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทนา พรหมเสถียร และอาจารย์
ปฐม นิคมานนท์ ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างค
บยั้ง ตั้งแต่เริ่มการวิจัยจนกระทั่งสำเร็จ

ขอขอบคุณ อาจารย์สุนทร สาระวรรณ อาจารย์เอกราช อุดระ อาจารย์
พวงเล็ก อุดระ อาจารย์สายันท์ บุรณไทย อาจารย์จักรกฤษณ์ สวรรุใจ คุณณรงค์
องค์กาเส คุณเพลินพิศ ชันธิกุล คุณชนากกร สังเขป คุณไพโรจน์ บุญประกอบ
คุณพรอมพงศ์ ณ เชียงใหม่ คุณสุรัตน์ เจียตระกูล คุณวิฑูรย์ แสงหิรัญ คุณสุวรรณ
หมั่นตาบุตร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือหลายด้าน และขอบคุณคณะอาจารย์และนักศึกษา
วิทยาลัยครูลำปางที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดีในการตอบแบบสอบถาม

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับกำลังใจและความช่วยเหลือหลายประการจาก พ่อ
แม่ พี่ ๆ และน้อง ๆ ผู้วิจัยซึ่งในความกรุณาจากทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ประสงค์ แสงแก้ว.

1. บทนำ	1
คำนำ	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
สมมติฐานของการวิจัย	8
2. เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
สมรรถภาพในการสอนของผู้สอนที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จใน	
การเรียนของผู้เรียน	9
ข้อคิดเห็นและผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใน	
ประเทศ	9
คุณลักษณะของครูในระดับอุดมศึกษา	12
การวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะครูในต่างประเทศ	13
วิธีการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน	16
การศึกษากิจกรรมการสอนของครูในลักษณะต่าง ๆ	21
การศึกษากิจกรรมการสอนของครูในระดับอุดมศึกษา	22
3. วิธีดำเนินการวิจัย	25
การกำหนดขอบข่ายของพฤติกรรมการสอนที่จะศึกษา	25
การสร้างเครื่องมือเพื่อวัดพฤติกรรมที่กำหนด	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	32

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
ลำดับชั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	52
ความมุ่งหมายในการวิจัย	52
กลุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
สรุปผลการวิจัย	54
อภิปรายผล	56
ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	62
ภาคผนวก	
บทคัดย่อ	

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1. จำนวนอาจารย์ผู้สอนระดับ ป.กศ.สูง ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2520 ของวิทยาลัยครูลำปาง จำแนกตาม คณะวิชา	30
2. จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำแนกตามวิชาเอก	31
3. จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำแนกตามคะแนนเฉลี่ยสะสม ..	31
4. คาสติพิพื้นฐานและค่า t - test เพื่อทดสอบความแตกต่าง ระหว่างพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงตาม ทัศนะของนักศึกษากับความคาดหวังของนักศึกษา	39
5. คาสติพิพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบ ความแตกต่างในทัศนะของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ต่อพฤติกรรมการสอนของ อาจารย์	44
6. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทัศนะของนักศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ต่อพฤติกรรมการสอน ของอาจารย์	45
7. คาสติพิพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบ ความแตกต่างในทัศนะของนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์	46
8. คาสติพิพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบ ความแตกต่างในความคาดหวังของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ ต่อพฤติกรรมการ สอนของอาจารย์	48
9. คาสติพิพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบ ความแตกต่างในความคาดหวังของนักศึกษาที่เรียนวิชาเอก ต่างกัน ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์	50

คำนำ

วิทยาลัยครูมีบทบาทสำคัญยิ่งในการผลิตครูเพื่อสนองความต้องการของประเทศ เพราะวิทยาลัยครูในปัจจุบันที่ตั้งกระจายอยู่ตามภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศทั้งหมด 36 แห่ง มีภาระหน้าที่ผลิตครูเพื่อไปสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในชนบทเป็นจำนวนมากที่สุด หากจะพิจารณาถึงบทบาทของวิทยาลัยครูแต่ละแห่งในฐานะของสถาบันระดับอุดมศึกษา วิทยาลัยครูก็จะมีบทบาทที่สำคัญ 4 ด้าน คือ ด้านการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม (ราชกิจจานุเบกษา, 2518 : 24)

ในบรรดาบทบาททั้ง 4 ด้านนั้น การสอนเป็นบทบาทที่ปฏิบัติกันมากที่สุด จากผลการวิจัยเรื่องบทบาททางการสอน การวิจัย การบริการสังคม ของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สมชาย วงศ์เกษม, 2519 : ภาคผนวก) พบว่า อาจารย์โดยเฉลี่ยปฏิบัติงานด้านการสอน การวิจัยและการบริการสังคมเป็นปริมาณ 33.7 และ 13 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ตามลำดับ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทด้านการสอนในวิทยาลัยครูก็คืออาจารย์ การสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลต่อคุณภาพของนักศึกษาที่จะออกไปเป็นครูในอนาคต ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษาเป็นจำนวนมากต่างก็ยอมรับว่า สมรรถภาพทางการสอนของอาจารย์เป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลต่อผู้เรียน ถ้าการสอนของอาจารย์ดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก็จะดีตามไปด้วย (วิชัย กิสสระ, 2519 : 165)

ปัจจุบันการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูต่าง ๆ ยังไม่อาจสรุปได้ว่ามีสภาพเป็นอย่างไร เหมาะสมหรือไม่ ทั้งนี้เพราะยังไม่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์อย่างกว้างขวาง ในทัศนะของบุคคลหลายฝ่ายมักจะมองสภาพการสอนของอาจารย์ใน

วิทยาลัยครูไปในทางลบ ดังจะเห็นได้จากคำวิพากษ์วิจารณ์ทั้งคำพูดและในข้อเขียนหลายแห่ง ว่าครูอาจารย์ที่สอนในสถาบันฝึกหัดครูยังใช้วิธีสอนไม่เหมาะสม เช่น ใช้การสอนแบบเดียวกับ การสอนในระดับประถมหรือมัธยมศึกษา อันได้แก่วิธีการบอกให้จดคำบรรยายแบบคำต่อคำ ไม่มีการเตรียมการสอนอย่างเพียงพอ ไม่รับผิดชอบต่อการสอน ฯลฯ ทำให้การเรียนรู้ใน สถาบันการศึกษาระดับนี้เป็นไปอย่างงมงาย เป็นแบบท่องจำหรือให้เชื่อตาม ๆ กันไป ซึ่งไม่ เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์มากเท่าที่ควร และยังทำให้นักศึกษาที่จบออกไปมีแต่ความรู้ กับความชำนาญในการลอกเลียนแบบเท่านั้น (รัตนโกสินทร์, 2516 : 89) จากรายงาน การสัมมนาเรื่องปัญหาการฝึกหัดครูในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2515 ก็ยอมรับว่าอาจารย์ใน สถาบันฝึกหัดครูยังไม่ได้เป็นผู้ชำนาญในการสอนเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการศึกษา แห่งชาติ, 2515 : 51)

เสียงวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าว และการพยายามแสวงหาข้อมูลเพื่อจะนำไปใช้ในการ พัฒนาการเรียนการสอนในวิทยาลัยครู คงจะเป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดมีการศึกษา พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

✓ การศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์อาจทำให้หลายวิธี ไอโอนนิส (Ioannis, 1968 : 25) ได้เสนอแนะแนวทางสำคัญที่สามารถจะนำไปใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการสอน ในห้องเรียนมี 4 ทางด้วยกัน คือ

1. ศึกษาจากรายงานการประเมินผลของผู้บริหารหรือศึกษานิเทศก์
2. จากการสังเกตของผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ
3. จากรายงานโดยตัวผู้สอนเอง
4. จากการประเมินของผู้เรียน

ไอโอนนิส ได้อธิบายต่อไปว่า ในแต่ละวิธีอาจมีข้อดีและข้อเสียไปคนละทางแล้ว แต่จุดมุ่งหมาย โอกาส และความสะดวกในการใช้ วิธีที่นับว่าใช้ได้ผลดีประการหนึ่ง คือ การหา ข้อมูลจากการให้ผู้เรียนเป็นผู้สังเกตและประเมินพฤติกรรมการสอนของผู้สอน เพราะผู้เรียน เป็นผู้ใกล้ชิดและสัมพันธ์โดยตรงกับการปฏิบัติงานของผู้สอน

การศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์โดยประเมินจากทัศนะและความคาดหวัง ของผู้เรียนจะช่วยทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะใน

กระบวนการเรียนการสอน ผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าผู้สอนหรือเนื้อหาวิชาที่สอน ผู้สอนจะดำเนินการสอนให้บรรลุผล คือทำให้เกิดพัฒนาการขึ้นแก่พฤติกรรมของผู้เรียนในปริมาณน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังของผู้เรียนและพฤติกรรมการสอนของผู้สอน ดังนั้นจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญและทำการศึกษาจากทัศนคติและความคาดหวังของผู้เรียนด้วย เพราะทัศนคติและความคาดหวังของผู้เรียนจะเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้ผู้สอนเห็นสภาพการสอนของตนเองที่เป็นอยู่และทำให้ผู้สอนทราบว่าพฤติกรรมการสอนของตนเองที่เป็นอยู่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เรียนหรือไม่ ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยทำให้ผู้สอนตลอดจนผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของวิทยาลัยครู นำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนให้มากที่สุด

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์สอนอยู่ในวิทยาลัยครูลำปาง สังเกตเห็นว่ายังขาดข้อมูลสำคัญบางประการที่จะนำมาใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในวิทยาลัย ยังไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานใดได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์จากทัศนคติและความคาดหวังของนักศึกษามาก่อน ผู้วิจัยจึงปรารถนาที่จะทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้โดยหวังที่จะให้ข้อมูลมาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปางที่เป็นจริงโดยการประเมินจากทัศนคติของนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปางตามความคาดหวังของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปริมาณการใช้พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ของอาจารย์ที่เป็นจริงกับที่เป็นไปตามความคาดหวังของนักศึกษา

4. เพื่อเปรียบเทียบทักษะและความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์จากนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวิชาเอกแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งตามโครงการวิจัยพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง ของคณะวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยครูลำปาง ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นเครื่องมือให้ทราบถึงสภาพลักษณะพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษา และทำให้ทราบความคาดหวังของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาหาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปางให้สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่สอนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2520 ของวิทยาลัยครูลำปาง โดยให้นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงที่เรียนกับอาจารย์แต่ละคนเป็นผู้ประเมิน
2. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ศึกษาค้นคว้านี้ จำกัดอยู่เฉพาะขอบเขตของพฤติกรรมการสอน 9 ด้าน ดังปรากฏในตัวแปรตามและคำนิยามศัพท์
3. ตัวแปรที่จะศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาคือตอบแบบสอบถามมี 2 ตัวแปร ได้แก่
 - 3.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ถือเอาคะแนนเฉลี่ยสะสมของการเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนถึงสิ้นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2520 เป็นเกณฑ์ จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ
 - นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง คือนักศึกษาที่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป

- นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง คือนักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.25 ถึง 2.74
- นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือนักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.25

3.1.2 วิชาเอกที่นักศึกษาเลือกเรียน ได้แก่

- วิชาเอกภาษาไทย
- วิชาเอกภาษาอังกฤษ
- วิชาเอกสังคมศึกษา
- วิชาเอกประวัติศาสตร์
- วิชาเอกวิทยาศาสตร์
- วิชาเอกคณิตศาสตร์ และ
- วิชาเอกเกษตรศาสตร์

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

อาจารย์ หมายถึงอาจารย์ประจำในวิทยาลัยครูลำปางผู้ปฏิบัติหน้าที่ทำการสอน นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2520

นักศึกษา หมายถึงนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงของวิทยาลัยครูลำปาง ที่เป็นผู้ประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่สอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2520

วิชาเอก หมายถึงกลุ่มวิชาที่นักศึกษาเลือกเรียนเป็นวิชาหลัก ตามหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงของวิทยาลัยครู ในที่นี้ประกอบด้วยวิชาเอกภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเกษตรศาสตร์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา วัดจากคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษา ตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง จนถึงสิ้นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2520 แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึงนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป

- นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึงนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.25 ถึง 2.74

- นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึงนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.25

ทัศนะของนักศึกษา หมายถึงความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ความคิดเห็นนี้ถือว่าเป็นผลเนื่องมาจากการรับรู้ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ตั้งแต่เริ่มสอนจนถึงชั่วโมงเรียนสุดท้ายของการเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2520 เป็นผลรวมของพฤติกรรมการสอนตลอดทั้งภาคเรียน ไม่เจาะจงเฉพาะการสอนในชั่วโมงใดชั่วโมงหนึ่ง

ความคาดหวังของนักศึกษา หมายถึงความปรารถนาให้อาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอนที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม ซึ่งนักศึกษาคาดว่าถ้าอาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอนตามที่นักศึกษาคาดหวังแล้ว จะช่วยให้การเรียนของนักศึกษายังเกิดผลดียิ่งขึ้น

พฤติกรรมการสอน หมายถึงกิจกรรม วิธีการ การแสดงออกทุกชนิดที่อาจารย์ใช้หรือปฏิบัติในการสอนแต่ละครั้ง พฤติกรรมการสอนที่นำมาศึกษาในครั้งนี้จำกัดอยู่เฉพาะพฤติกรรมการสอนที่นักศึกษาจะสามารถสังเกตเห็นได้ในการสอนแต่ละครั้ง แบ่งเป็น 9 ด้าน คือ

(ก) 1. การจัดเตรียมการสอน หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้สอนวางแผนล่วงหน้าก่อนที่จะดำเนินการสอน เพื่อให้การสอนที่จะดำเนินไปในโอกาสต่อไปเป็นไปด้วยความสะดวกมีประสิทธิภาพ เช่น แจกหรือชี้แจงแผนการเรียนการสอนตลอดภาคเรียนในวิชานั้นให้นักศึกษาทราบ

(ข) 2. การเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอน หมายถึงพฤติกรรมของผู้สอนที่แสดงถึงความสามารถของผู้สอนในการเสนอเนื้อหาสาระสำคัญได้อย่างเหมาะสมตามลำดับขั้น มีความถูกต้อง แม่นยำ เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

3. การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน หมายถึงพฤติกรรมของผู้สอนที่แสดงถึงความสามารถของผู้สอนในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการสอนตามหลักวิธีสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดีขึ้น เช่น ใช้ตัวอย่างของจริง แผนภูมิ ฯลฯ ประกอบการสอน

(9) 4. การมอบหมายงาน หมายถึงพฤติกรรมการสอนของผู้สอนเกี่ยวกับการวางแผนอย่างรอบคอบในการกำหนดงานให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน การช่วยเหลือแนะแนวทางให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จในงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งการรับผิดชอบต่อผลงานของผู้เรียนด้วย

(5) 5. การเสริมแรงทางการเรียน หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้สอนใช้ดึงดูดความสนใจหรือโน้มน้าวจิตใจของผู้เรียนให้จดจ่อในบทเรียน เป็นการส่งเสริมกำลังใจ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของผู้เรียน

(6) 6. การประเมินผลการเรียนการสอนและนำข้อมูลย้อนกลับ หมายถึงพฤติกรรมการสอนที่ผู้สอนใช้พิจารณาความก้าวหน้า ความสามารถของผู้เรียนและตัวผู้สอนเอง เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

7. การช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม หมายถึงพฤติกรรมการสอนที่ผู้สอนใช้สำหรับช่วยเหลือผู้เรียนเป็นพิเศษเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่ผู้เรียนที่มีปัญหา เช่น มีพื้นฐานความรู้ในวิชาที่เรียนไม่เพียงพอ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนมากยิ่งขึ้น

(7) 8. การควบคุมวินัยในการเรียน หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้สอนใช้ขณะทำการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบในการเรียน ทั้งวินัยในตัวเองและวินัยจากการใช้อำนาจของผู้สอน

(8) 9. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้สอนใช้เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างดี และทำให้ผู้เรียนมีความอบอุ่นไม่ว่าจะอยู่ในห้องหรือนอกห้องเรียน

สมมุติฐานในการวิจัย

- ✓ 1. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงแตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกัน
- ✓ 4. นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน จะมีความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกัน
5. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงตามทัศนะของนักศึกษาจะแตกต่างกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษา

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันการสอนเป็นงานหลักของสถาบันการศึกษาระบบโรงเรียน และเป็นงานที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาตามหลักสูตรนั้น ๆ ในบรรดาบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาไม่ว่าระดับใด ครูหรืออาจารย์ ผู้ทำหน้าที่สอน เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงและมากที่สุดกับผู้เรียน เป็นที่ยอมรับกันว่าคุณลักษณะบางประการและสมรรถภาพในการสอนของครูอาจารย์จะส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน

วิชัย คิสสระ (วิชัย คิสสระ, 2519 : 165) กล่าวไว้ในรายงานสรุปผลการสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่า ตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งจะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนคือ สมรรถภาพการสอนของอาจารย์ คำกล่าวนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ สมพร บัวทอง (สมพร บัวทอง, 2519 : บทนำ) ที่ว่าคุณภาพของครู อาจารย์ เป็นเรื่องซึ่งถึงคุณภาพของสถาบันการศึกษาตลอดจนคุณภาพของผู้เรียนในสถาบันนั้น ๆ

ละเอียก บุญเกิด (ละเอียก บุญเกิด, 2513 : 79) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า คุณลักษณะของครูด้านการสอน และคุณลักษณะทางค่านิยมจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากความคิดเห็นและจากผลการวิจัย ทำให้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่ว ๆ ไปว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมการสอนของผู้สอนจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้มีผู้พยายามศึกษาหาคุณลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งแสดงผลออกมาเป็นความคิดเห็นส่วนตัวและเป็นผลงานวิจัย

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2517 : 221) ได้เน้นถึงลักษณะของครูที่โรงเรียนต่าง ๆ ต้องการ ประกอบด้วย

1. รักเด็ก เข้าใจและเห็นใจผู้เรียน
2. มีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง
3. สามารถจัดหลักสูตรหรือบทเรียนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน
4. ต้องเชี่ยวชาญในการสอน
5. เอาใจใส่ผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน
6. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในด้านวัฒนธรรม ศิลธรรม กิจนิสัย สุขนิสัย

และอุปนิสัย

บุญถิ่น ชิตถาวร (บุญถิ่น ชิตถาวร, 2515 : 453) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีว่าควรมีอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. เป็นผู้มีความรู้ คือมีความรู้ในเรื่องที่สอน ซึ่งจะต้องสั่งสมเพิ่มพูนอยู่เสมอ
2. เป็นผู้เปี่ยมด้วยคุณธรรมและวัฒนธรรม
3. เป็นผู้มีความสามารถในการสอน สามารถถ่ายทอดความรู้และวิธีทางแก้ปัญหาให้แก่เด็กได้ดี และอบรมชักนำเด็กไปสู่หนทางอันดีงาม

นอกจากข้อคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาเป็นเวลานานดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ยังมีผู้สนใจการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูทั้งในด้านการสอนและด้านอื่น ๆ กว้างขวางออกไปอีก ซึ่งได้เสนอออกมาเป็นผลงานวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น

มัทนา ปิยะมาดา (มัทนา ปิยะมาดา, 2511 : 98) ได้ทำการสำรวจคุณลักษณะของครูในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี พบว่า คุณลักษณะของครูทางด้านการสอนมีอยู่ 9 ลักษณะ คือ

1. ส่งเสริมให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยนักเรียน
2. มีเมตตากรุณา
3. การสอนดี
4. ให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน
5. มีเหตุผล เป็นประชาธิปไตย
6. มีความยุติธรรม ซื่อตรง
7. มีบุคลิกภาพดี

8. ให้ความอุปการะแก่นักเรียน

9. มีสัมพันธ์ภาพอันดีกับนักเรียน

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2518 : 70-94) ได้สำรวจคุณลักษณะของครูที่สังคมต้องการ โดยสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่มีทั้งนักเรียน ครูและผู้บริหาร จากเขตทุกเขตในกรุงเทพมหานคร จำนวน 756 คน ในด้านการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ชอบครูที่มีความรู้กว้างขวางนอกเหนือวิชาที่ตนสอนและหาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ครูที่สอนโดยใช้รูปแบบการสอน สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการแนะนำช่วยเหลือเด็กเมื่อทำงานไม่ทันหรือทำงานไม่ถูก

วนิดา พงษ์ไชย (วนิดา พงษ์ไชย, 2511 : 53) ทำการศึกษาโดยการสอบถามครูชายจำนวน 100 คน ที่ทำการสอนในโรงเรียน 5 โรง พบว่า ครูชายส่วนใหญ่เห็นว่า คุณลักษณะของครูที่ดีที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งคือ ต้องมีความรู้ อันดับสองคือ ต้องสนใจและตั้งใจสอน

มานพ ภาษิตวิไลธรรม (มานพ ภาษิตวิไลธรรม, 2520 : 63-66) ได้วิจัยเรื่องสมรรถภาพของครูประถมที่สังคมต้องการในจังหวัดสกลนครและนครพนม โดยใช้แบบสอบถามถามครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหารการศึกษา จำนวน 899 คน ผลของการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มจัดอันดับความสำคัญของสมรรถภาพด้านการสอนและด้านวิชาการเป็นอันดับนำ ตัวอย่างสมรรถภาพของครูประถมที่กลุ่มตัวอย่างต้องการในระดับมากที่สุด 10 สมรรถภาพดังนี้

1. สามารถกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักช่วยตัวเอง
2. พิจารณาตัดสินและลงโทษนักเรียนอย่างยุติธรรม
3. เตรียมการสอนโดยทำโครงการสอน บันทึกการสอนไว้อย่างชัดเจนและ

ปฏิบัติได้จริง

4. กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น
5. มีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนทุกครั้ง
6. รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วยความเต็มใจ

7. ยอมรับผิดเมื่อตนเองสอนผิดพลาด

8. สามารถควบคุมดูแล ส่งเสริมนักเรียน ในการทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

9. สามารถเสนอบทเรียนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นที่สนใจของนักเรียน

10. ใช้อุปกรณ์การสอนได้เหมาะสมกับลักษณะวิชาและสภาพการเรียนการสอน จากคุณลักษณะทั่วไปและคุณลักษณะด้านการสอนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่สอนระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา ซึ่งอาจมีลักษณะบางอย่างเหมือนและต่างกับบางกับครูระดับอุดมศึกษา เพราะการศึกษาแต่ละระดับต่างก็มีเป้าหมายและวิธีดำเนินการต่าง ๆ เป็นแบบอย่างเฉพาะของตัวเอง ในระดับอุดมศึกษาระบบการบริหารงานมักจะให้อิสระแก่ครูอาจารย์ในการที่จะเลือกใช้วิธีสอนหรือพฤติกรรมการสอนด้วยตนเองตามที่ได้เห็นว่าเหมาะสม เป็นการให้เกียรติแก่ครูอาจารย์ในระดับนี้ เพราะถือว่าครูอาจารย์ระดับนี้เป็นผู้มีคุณวุฒิสูง มีความเชี่ยวชาญในวิชาการด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีผู้สนใจที่จะศึกษาวิธีสอนหรือพฤติกรรมการสอนของครูอาจารย์ที่สอนระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในประเทศ การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการสอนของครูอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่ควรนำมาเสนอในที่นี้ มีดังนี้

เมืองทอง แคมมณี (เมืองทอง แคมมณี, 2519 : 100-103) ได้ทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามให้นิสิตแพทย์และอาจารย์แพทย์เป็นผู้ตอบ จากการตอบแบบสอบถามของนิสิตแพทย์ปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 89 คน เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2516 สรุปลักษณะครูที่ดีตามความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ได้ดังนี้

1. มีความรู้ในวิชาที่ผู้เรียนรับผิดชอบในการสอน
2. มีความรอบรู้ในวิชาการด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย
3. มีความสามารถและความรับผิดชอบในการสอน
4. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น
5. มีบุคลิกลักษณะดี

ชมเพลิน จันทรเรืองเพ็ญ (ชมเพลิน จันทรเรืองเพ็ญ, 2519 : 39) ได้เสนอ
บทความเรื่องการสอนแบบต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา โดยอ้างถึงลักษณะการสอนที่ดีตามความ
คิดเห็นของผู้เรียนมีดังนี้

1. ให้คำอธิบายชัดเจน เป็นที่เข้าใจ
2. เข้าใจถึงความรู้สึกและปัญหาของนักศึกษา
3. มีความรู้ในวิชาที่สอน
4. เสนอบทเรียนเป็นไปตามลำดับขั้น
5. เตรียมการสอนดี
6. พูดดัง พึงชัด
7. พยายามอย่างเต็มที่ที่จะให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียน
8. สอนเร็วหรือช้าตามความต้องการของชั้น
9. มีอารมณ์ขัน
10. เขียนกระดานชัดเจน

การศึกษาวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู ไรอันส์และคณะ
(Ryans and others, 1960 : 82) ได้ศึกษาเพื่อค้นหาพฤติกรรมของครูที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ
และรวบรวมพฤติกรรมใดดังนี้

พฤติกรรมที่ดี

- ตั้งตัวอยู่เสมอ
- สนใจตัวนักเรียนและกิจกรรมของ
ชั้นเรียน
- ราบรื่น
- ควบคุมตัวเองได้ ไม่ผิดหวังง่าย
- มีอารมณ์ขัน

พฤติกรรมที่ไม่ดี

- ท่าทางหงอยเหงา เบื่อหน่าย
- ไม่สนใจตัวนักเรียนและกิจกรรมของชั้น
เรียน
- อารมณ์ไม่ดี เห็นทุกอย่างเศร้าไปหมด
- ควบคุมตัวเองไม่ได้ โกรธง่าย
- เกรงขริม

พฤติกรรมที่ดี

- ยอมรับเมื่อทำงานผิด
- ไม่ลำเอียง สนใจเฉพาะนักเรียนบางคน
- มีความอดทน
- แสดงความเข้าใจนักเรียน
- แสดงความเป็นเพื่อนและสุภาพต่อนักเรียน
- ช่วยเหลือปัญหาส่วนตัวของนักเรียนเท่า ๆ กับปัญหาการเรียน
- ยกย่องชมเชยผู้ที่ทำงานดี
- ยอมรับว่านักเรียนสามารถทำงานยาก ๆ ได้
- ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียน
- เตรียมการสอนเป็นอย่างดี
- มีการยืดหยุ่นถ้าการสอนไม่เป็นไปตามแผน
- ยอมรับในความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน
- ใช้อุปกรณ์การสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนสนใจ
- ใช้การสาธิตและการอธิบายช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างแจ่มแจ้ง

พฤติกรรมที่ไม่ดี

- ไม่ยอมรับความผิดของตน
- ลำเอียง สนใจเฉพาะนักเรียนบางคน
- ท้อถอย อ่อนแอ
- ขาดความเมตตากรุณา
- ไม่ให้ความสนิทสนมกับนักเรียน
- สนใจเฉพาะด้านการเรียนของนักเรียน
- ไม่มีการยกย่องหรือปรับปรุงผู้เรียนให้ดีขึ้น
- ไม่เชื่อในความสามารถของผู้เรียน
- ใช้ความคิดของตนเองเป็นใหญ่
- บั่นทอนกำลังใจนักเรียน
- ไม่เตรียมการสอน
- ต้องสอนตามแบบแผน
- ไม่คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน
- ใช้วัสดุและวิธีสอนที่ไม่น่าสนใจ
- การสาธิตและการอธิบายไม่ชัดเจน

พฤติกรรมที่ดี

พฤติกรรมที่ไม่ดี

- ใจกว้างอย่างแจ่มชัด - สนับสนุนให้นักเรียนแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและประเมินผลด้วยตนเอง - มีระเบียบวินัยดี - ให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเต็มใจ	- ใจกว้างอย่างคลุมเครือ - ไม่ให้โอกาสนักเรียนทำงาน และประเมินผลด้วยตนเอง - ทำอะไรตามใจชอบ - ให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างเสียไม่ได้

พีค (Peik, 1949 : 37-38) ได้รวบรวมลักษณะของครูที่ดี 10 ประการ ได้แก่ ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถประจำตัวที่ดีเด่น ความรู้ทางวิชาการศึกษา การตื่นตัวแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ความคล่องแคล่วว่องไว การมีวิจาร์ณญาณและไตร่ตรองด้วยคามยุติธรรม ความเข้าใจในหลักการฝึกหัดให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี และการส่งเสริมให้นักเรียนนิยมในระบบอบประชาธิปไตย

คาร์ชและคณะ (Karch and others, 1956 : 19-23) ทำการวิเคราะห์อาชีพครู พบว่า คุณสมบัติที่ดีของครูมี 5 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน ด้านการสอน ด้านศีลธรรมจรรยา ด้านคุณสมบัติเฉพาะและลักษณะท่าทาง ด้านความเข้าใจและสนใจปัญหาของนักเรียน

โรมิน (Romine, 1974 : 139-143) ได้ศึกษาบรรยากาศเกี่ยวกับการสอนที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น โดยการสำรวจความเห็นจากอาจารย์คณะต่าง ๆ จำนวน 268 คน ของมหาวิทยาลัยโคโลราโด และนักศึกษาคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเดียวกัน จำนวน 1,237 คน ผลปรากฏว่าบรรยากาศการสอนที่ดีที่จะสามารถทำให้การสอนมีประสิทธิภาพที่สำคัญมี 40 ข้อ แบ่งเป็นกลุ่มได้ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน เช่นผู้สอนเป็นคนที่กระฉับกระเฉง มีอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้นสนใจในวิชาที่ตนเองสอน
2. ด้านการจัดและเตรียมการสอน เช่นเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในวิชาที่เรียน รวมทั้งแน่วหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ
3. ด้านผลการสอนที่ผู้เรียนได้รับ เช่นผู้เรียนได้รับประโยชน์สมตามความตั้งใจจากวิชาที่ผู้เรียนเลือก ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนมีใจเป็นเพียงผู้ฟังแต่เพียงอย่างเดียว
4. ด้านการเสนอแนะ เช่นพูดอธิบายชัดเจน ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด
5. ด้านการประเมินผล การนำข้อมูลย้อนกลับ และการเสริมแรงทางการเรียน เช่นเมื่อมีการทำรายงานหรือสอบ เมื่อตรวจเสร็จแล้วผู้สอนจะต้องรีบแจ้งผลให้ผู้เรียนรู้ และมีการชี้แจงด้วยว่าทำไมผลจึงเป็นเช่นนั้น
6. ด้านการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม เช่นมีการจัดเวลาเพื่อสอนผู้เรียนเป็นกลุ่มพิเศษ

จากเอกสารและผลการวิจัยที่กล่าวมานี้พอจะสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่ดีของครูมีหลายด้าน ที่สำคัญประการหนึ่งคือด้านการสอน เพราะถือว่าการสอนเป็นงานหลักของครู ในเรื่องเกี่ยวกับการสอนนี้ มีผู้ให้ความสนใจศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว โดยเฉพาะการศึกษาพฤติกรรม การสอนของครูในชั้นเรียน ผู้ที่ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้คิดค้นและบุกเบิกงานด้านการศึกษาพฤติกรรมของครูในชั้นเรียนคือ แฟลนเคอร์ส นักการศึกษาชาวอเมริกัน (Flanders, 1970 : 13-31) เขาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนในห้องเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ครูพัฒนาพฤติกรรมและสามารถควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนเองได้
2. เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนกับผลการเรียนรูของนักเรียน

3. เพื่อช่วยให้นักเรียนปรับตัวได้ดีขึ้น

4. มุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่สังเกตได้

เขาได้สร้างเครื่องมือสำหรับบันทึกพฤติกรรมของครูและนักเรียนขึ้นเรียกว่า FIAC (Flanders' Interaction Categories) เครื่องมือที่แฟลนเคอร์สคิดขึ้นนี้แม้จะได้รับการยอมรับว่าทำให้ระบบการสังเกต เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น เพราะไม่ได้ใช้ความรู้สึกส่วนตัวของผู้สังเกตที่ไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอนเป็นเครื่องตัดสิน แต่เครื่องมือของแฟลนเคอร์สนี้ก็ยังศึกษาพฤติกรรมการสอนได้ในวงจำกัด คือจะใช้สังเกตพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพูดเท่านั้น ไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ได้ ทั้ง ๆ ที่ตามความเป็นจริงแล้วในกระบวนการสอนจะต้องมีพฤติกรรมหลาย ๆ อย่าง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ในวงการศึกษาก็ยังยอมรับว่า เครื่องมือของแฟลนเคอร์สนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่จะใช้ศึกษาพฤติกรรมการสอนได้โดยนำไปประกอบกับวิธีการศึกษาแบบอื่น ๆ

เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าเรื่องพฤติกรรมการสอนของครูนี้ ในปี ค.ศ. 1966 ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดได้ริเริ่มศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของครูโดยตั้งเป็นโครงการมีชื่อว่า Appraisal Guide Revision ภายหลังได้ปรับปรุงเครื่องมือเพื่ออธิบายพฤติกรรมในห้องเรียนอย่างกว้างขวางและได้เปลี่ยนชื่อโครงการใหม่เป็น A Taxonomy of Teaching Behaviors เครื่องมือนี้ประกอบด้วยข้อความที่กล่าวถึงพฤติกรรมการสอนที่สามารถจัดลำดับได้ (Ratable) หรือนับจำนวนความถี่ได้ (Countable) จากการทดลองให้อาจารย์นิเทศก์จำนวน 18 คนเป็นผู้จัดกลุ่มข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนจำนวน 195 ข้อความ ปรากฏว่าอาจารย์นิเทศก์ส่วนมากจัดเป็น 15-20 กลุ่ม ต่อมาเจ้าหน้าที่ของศูนย์การวิจัยและพัฒนาการสอนแห่งนี้ได้พยายามปรับปรุงอีกครั้งจนจัดเป็นกลุ่มได้ 19 กลุ่ม คือ ด้านลักษณะส่วนตัวกับอาชีพ ด้านการพูดและแบบของภาษา ด้านการเตรียมการสอน ด้านการประเมินผล ด้านแรงจูงใจ ด้านวินัยในชั้นเรียน ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ด้านการบรรยาย ด้านการถามตอบ ด้านการให้งานปฏิบัติ ด้านการใช้อุปกรณ์ ด้านการให้สิ่งเสริมกำลัง ด้านการทบทวน ด้านการถ่ายโยง ด้านการอนุมานและการแก้ปัญหา ด้านการอธิบาย ด้านการรายงาน ด้านการสอนให้เหมาะสมกับบุคคล และด้านทักษะทั่วไป (เสาวลักษณ์ สิงห์วงษา,

2520 : 12-13)

จากการค้นคว้าและเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน ทำให้มีการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนหลายระดับ เช่น

บัวบูชา ชื่อตรง (บัวบูชา ชื่อตรง, 2512 : 68-70) ทำการศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้การพูดในการเรียนการสอนของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับชั้น ม.ศ.1 ถึง ม.ศ.3 ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า พฤติกรรมทางวาจาในชั้นเรียน ส่วนใหญ่ครูเป็นฝ่ายแสดงพฤติกรรม ครูใช้การบรรยายมากกว่าวิธีอื่น ๆ ครูใช้อิทธิพลทางตรงมากกว่าทางอ้อม ใช้การควบคุมพฤติกรรมมากกว่าการกระตุ้น ส่วนการพูดของนักเรียนนั้น นักเรียนจะพูดเพื่อการตอบสนองการพูดของครูมากกว่าการที่จะพูดขึ้นเอง

คณิงศักดิ์ คำแถม (คณิงศักดิ์ คำแถม, 2518 : 51-54) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการถามตอบและด้านทักษะทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ในสถาบันการศึกษา 3 ระดับ คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โรงเรียนมัธยมและประถมสาธิตของ มศว. ประสานมิตร จากกลุ่มตัวอย่าง 21 คน ชาย 8 คน หญิง 13 คน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองไปดำเนินการสังเกตการสอนของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะได้รับการสังเกตเป็นจำนวน 2 ครั้ง ครั้งละประมาณ 40 นาที ในการประเมินค่าพฤติกรรมของแต่ละข้อ จะประเมินค่าพฤติกรรมเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ไม่มีเลย ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์ที่สอนคณิตศาสตร์ระดับต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการถามตอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พฤติกรรมการสอนด้านทักษะทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยอาจารย์ที่สอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา มีพฤติกรรมการสอนด้านทักษะทั่วไปมากกว่าอาจารย์ที่สอนคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย อาจารย์เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการสอนด้านการถามตอบและด้านทักษะทั่วไปแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นรา บุรณรัช (นรา บุรณรัช, 2518 : 52-53) ได้สังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา

ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2517 ได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า

1. ปริมาณของพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจ ครูจะใช้แตกต่างกัน พฤติกรรมที่ครูใช้เป็นส่วนมากคือ ประเภทนาเทคนิค ขบวนการ และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ และที่ใช้น้อยที่สุดคือ ประเภทยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้

2. ปริมาณของพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูจะใช้เป็นปริมาณต่าง ๆ กัน แต่พฤติกรรมที่ครูใช้มากคือ พฤติกรรมที่ครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนตอบ ส่วนพฤติกรรมที่ใช้น้อยที่สุดคือ พฤติกรรมที่นักเรียนเป็นผู้ริเริ่ม

3. ครูที่สอนระดับประถมศึกษาจะมีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจมากกว่าครูระดับมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ครูเพศหญิงมีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจมากกว่าครูชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนครูที่มีวุฒิต่างกันและมีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กุลวดี เรืองเดช (กุลวดี เรืองเดช, 2518 : 58-60) ทำการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูด้านเตรียมการสอนและการใช้อุปกรณ์การสอน ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาเป็นแบบสำรวจ (Checklist) ชนิด 2 ตัวเลือก คือปฏิบัติกับไม่ปฏิบัติ ขอความในแบบสอบถามดัดแปลงมาจากของศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ผลของการศึกษาพบว่า

1. ครูชายและครูหญิงมีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ครูที่มีวุฒิต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ครูที่มีจำนวนปีในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านเตรียมการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2519 : 22-23) ได้วิจัยเรื่องประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อศึกษาลักษณะและกระบวนการสอนของครูประจำชั้นโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูประจำชั้น ป.3 จำนวน 987 คน

ของโรงเรียนประถมศึกษาทุกประเภททั่วประเทศ ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะและกระบวนการสอนของครู สรุปผลการศึกษาที่น่าสนใจ คือ

1. ครูส่วนใหญ่มีคุณลักษณะคือ
2. ครูส่วนใหญ่จะใช้วิธีสอนที่มีครูเป็นศูนย์กลาง
3. ครูใช้วิธีควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดในการปกครองนักเรียนมากกว่าวิธีอื่น
4. ครูส่วนใหญ่เขียนข้อสอบแบบเลือกตอบมากกว่าแบบอื่น ๆ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนในชั้นตามแนวของแผนเคอร์ส และแนวของศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด เทาที่ปรากฏมาแล้วในประเทศไทยส่วนมากจะศึกษาวิจัยในระดับประถมและมัธยมศึกษา การศึกษาพฤติกรรมการสอนในระดับอุดมศึกษายังมีน้อย เทาที่มีการศึกษามาแล้วสมควรที่จะนำมาเสนอในที่นี้ มีดังนี้

สถาพร มาลีเวชพงศ์ (สถาพร มาลีเวชพงศ์, 2517 : 99) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงจากกลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครู 4 แห่ง ในภาคกลาง ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมที่ดัดแปลงมาจากของแผนเคอร์ส ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์เป็นผู้แสดงพฤติกรรมมากกว่านักศึกษามีอัตราส่วนเป็น 57.48 ต่อ 36.13%

เสาวลักษณ์ สิงห์วงษา (เสาวลักษณ์ สิงห์วงษา, 2520 : 60-61) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการพูด เสียง ท่าทาง และแบบของภาษา ของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน จำนวน 46 คน ชาย 21 คน หญิง 25 คน แยกตามคณะที่สังกัดคือ ศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองประกอบด้วยข้อความ 19 ข้อ ใช้บันทึกพฤติกรรมในรูปของความถี่ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ปริมาณของพฤติกรรมการสอนด้านการพูด เสียง ท่าทาง และแบบของภาษา โดยส่วนรวมและเมื่อแยกตามคณะที่สังกัด วุฒิ เพศ และประสบการณ์ในการสอน โดย

จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน พฤติกรรมที่ใช้เป็นส่วนมากได้แก่ การทำมือประกอบการอธิบาย การใช้คำชี้แจงหรือลงท้ายจนคิดเป็นนิสัย การใช้ประโยคคำถาม พฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ใช้เป็นส่วนน้อยหรือไม่ใช้เลยได้แก่ การใช้สายตากำชับนักเรียน การแสดงสีหน้าไม่พอใจ การพูดเสียงดุดัน เมื่อจำแนกตามพฤติกรรมการสอนที่ศึกษาพบว่า อาจารย์ใช้พฤติกรรมแบบของภาษามากกว่าประเภทอื่น

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านการพูด เสียง ท่าทาง และแบบของภาษา พบว่า อาจารย์ที่สังกัดต่างคณะกัน วุฒิต่างกัน ประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการพูด เสียง ท่าทาง และแบบของภาษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นตัวแปรเกี่ยวกับเพศ ซึ่งพบว่าอาจารย์ชายและอาจารย์หญิงมีพฤติกรรมการสอนด้านการพูด เสียง ท่าทาง และแบบของภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยที่นำมากล่าวแล้วข้างต้นนี้ ส่วนใหญ่จะศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนโดยใช้วิธีให้ครูวิจัยเป็นผู้สังเกต แต่การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูไม่ได้มีเฉพาะวิธีนี้วิธีเดียว ยังมีวิธีอื่นอีกหลายวิธี วิธีที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การให้ผู้เรียนเป็นผู้สังเกตหรือประเมินพฤติกรรมการสอนของครู

✓ วิจัย คิสสระ (วิชัย คิสสระ, 2519 : 66) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินผลการสอนของอาจารย์นั้นจะทำให้เกิดผลดังนี้

1. อาจารย์ทราบวิธีการสอนของตน
2. อาจารย์ทราบข้อบกพร่องในการสอน
3. อาจารย์ทราบความต้องการของผู้เรียน
4. ผู้เรียนมีโอกาสรายความคับข้องใจ
5. ฝ่ายบริหารมีแนวทางที่จะช่วยเหลือทั้งฝ่ายอาจารย์และฝ่ายผู้เรียนได้อย่างถูกต้องตรงกับความต้องการของทั้งสองฝ่าย

ในเรื่องเดียวกันนี้ อนันต์ ศรีโสภา (อนันต์ ศรีโสภา และคณะ, 2519 : 18) ได้กล่าวเสริมว่า การประเมินผลย้อนกลับจากนิสิตสู่อาจารย์นั้น นอกจากจะเป็นการเปิด

โอกาสใหญ่เรียนรู้ไคระบายความรู้สึกนึกคิดของคนที่มีต่ออาจารย์ อันจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนดีขึ้นแล้ว ยังจะเป็นการช่วยลดช่องว่างระหว่างอาจารย์กับผู้เรียนได้อีกด้วย

สำหรับขั้นตอนของการประเมินผลกลับสู่อาจารย์นั้น วิชัย คิสรระ (วิชัย คิสรระ, 2519 : 166) เสนอไว้ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหารด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
2. ให้นักศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษา เช่น บริการธุรกิจ บริการห้องสมุด บริการอาหาร อาคารสถานที่
3. ให้นักศึกษาประเมินผลการเรียนการสอนทั่วไปของวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ในลักษณะของส่วนรวม ไม่เฉพาะเจาะจงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
4. ขั้นสุดท้ายคือการเปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผลการสอนของอาจารย์แต่ละบุคคล จะเป็นระดับของภาควิชา คณะ หรือทั้งหมดก็ได้แล้วแต่ความสะดวกและความพร้อมที่จะอำนวยให้

เกี่ยวกับผลงานวิจัยที่ทำการศึกษาโดยวิธีให้ผู้เรียนประเมินผลการสอนของอาจารย์ที่น่าสนใจมีดังนี้

สมสร วงช้อยน้อย (สมสร วงช้อยน้อย, 2518 : 49-51) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการบรรยายของอาจารย์ในภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 9 คน แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 ตอน คือการสังเกต พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ โดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสังเกต พฤติกรรม-การสอนของแฟลนเคอร์ส และโอเบอร์ (Flanders and Ober) และใช้แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการสอนด้านการบรรยายซึ่งดัดแปลงมาจากแบบสอบถามชื่อ The Stanford Teacher Competence Appraisal Guide ของศูนย์วิจัยและพัฒนา การสอนของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ให้นิสิตที่เรียนกับอาจารย์ทั้ง 9 คน จำนวน 284 คน เป็นผู้ประเมิน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการสอนด้านการบรรยายของอาจารย์ชายและอาจารย์หญิง อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากใน

ประเทศและต่างประเทศ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์โดยนิสิตพบว่า นิสิตช่วยและนิสิตหญิงประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นิสิตที่มีผลการเรียนสูงประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ระดับสูงสุด นิสิตที่มีผลการเรียนปานกลางประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในระดับปานกลาง และนิสิตที่มีผลการเรียนต่ำประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ระดับต่ำสุด

ปิ่นวดี จิวนรานุรักษ์ (ปิ่นวดี จิวนรานุรักษ์, 2519 : 94-102) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่สอนระดับปริญญาตรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2518 สังกัดภาควิชาต่าง ๆ 14 ภาควิชา จำนวน 112 คน โดยให้นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกระดับชั้นที่เรียนกับอาจารย์ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 950 คน เป็นผู้ประเมิน ใช้เครื่องมือแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนทั่วไปที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วง เครื่องมือนี้ดัดแปลงมาจากเครื่องมือศึกษาพฤติกรรมการสอนของคุนยวีจัยและพัฒนาการสอนของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ผลของการศึกษารูปได้ดังนี้

1. อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยส่วนรวม มีพฤติกรรมการสอนทั่วไปในแต่ละด้านเป็นปริมาณต่างกัน ปริมาณพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ส่วนมากจะสูงกว่าเกณฑ์ปานกลาง พฤติกรรมการสอนที่มีปริมาณมากที่สุดคือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว และที่มีปริมาณน้อยที่สุดคือ ด้านประเมินผลการสอนการเรียนรู้

2. ผลการประเมินพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ โดยนิสิตเป็นผู้ประเมิน จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยของนิสิตและระดับคุณสมบัติทางการเรียนของนิสิต แต่จะไม่ขึ้นอยู่กับ เพศ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเคยหรือไม่เคยประกอบอาชีพครูมาก่อน

3. อาจารย์ทุกภาควิชาใช้วิธีสอนแบบบรรยาย แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมภายหลังมากที่สุด และวิธีการสอนที่ใช้อย่างมากคือ อาจารย์ใช้วิธีสอนแบบบรรยายเพียงฝ่ายเดียว ส่วนวิธีสอนที่นิสิตเสนอขอขณะนี้พบว่า ในภาควิชาต่าง ๆ 6 ภาควิชา ซึ่งเป็นภาควิชาในแขนงสังคมศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ นิสิตต้องการให้อาจารย์ใช้วิธีสอนแบบกำหนดปัญหาขึ้น แล้ว

ช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาหรือช่วยกันแก้ปัญหาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์มากที่สุด นิสิตในภาควิชาทางวิทยาศาสตร์ 5 ภาควิชา ต้องการให้อาจารย์ใช้วิธีสอนแบบให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติ หรือช่วยกันรวบรวมข้อมูลมาให้เพียงพอเพื่อจะได้สรุปนิยามทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์มากที่สุด ส่วนอีก 3 ภาควิชาซึ่งเป็นวิชาทางแขนงภาษาและวรรณคดี 2 ภาควิชา กับภาควิชาฟิสิกส์ นิสิตต้องการให้อาจารย์ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมภายหลัง มากที่สุด

สำหรับการศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูที่ปรากฏเป็นหลักฐานทางผลงานการวิจัยยังมีน้อย ทั้ง ๆ ที่ตามความเป็นจริงแล้วน่าจะกระทำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ทราบถึงสภาพการสอนของอาจารย์ที่เป็นอยู่ ตลอดจนทราบความต้องการหรือความคาดหวังของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ อันจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้จึงเป็นการสมควรที่จะศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการศึกษาและดำเนินงานดังนี้

1. การกำหนดขอบข่ายของพฤติกรรมการสอนที่จะศึกษา
2. การสร้างเครื่องมือเพื่อวัดพฤติกรรมที่กำหนดไว้
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดขอบข่ายของพฤติกรรมการสอนที่จะศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาจากตำรา วารสาร เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา ผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ที่สำคัญมีดังนี้

1.1 เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเรียนการสอนของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา แปลโดย สุวรรณ มุ่งเกษม (สุวรรณ มุ่งเกษม, 2519 : 171-175)

1.2 ผลการค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีและพฤติกรรมการสอนที่นักศึกษาแพทย์ต้องการ ของนายแพทย์เมืองทอง แชนมณี (เมืองทอง แชนมณี, 2519 : 55-102)

1.3 ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร ของปิ่นวดี จิระนรานุกรักษ์ (ปิ่นวดี จิระนรานุกรักษ์, 2519 : 115-119)

1.4 ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย ของสตีเฟน โรไมน์ แห่งมหาวิทยาลัยโคโลราโด สหรัฐอเมริกา (Romine, 1974 : 139-143)

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาที่รวบรวมมานี้ เป็นพฤติกรรมการสอนที่มีลักษณะเป็นกลาง ไม่ได้จำเพาะเจาะจงสำหรับใช้สอนวิชาในสาขาใดสาขาหนึ่ง เป็นพฤติกรรมการสอนที่ควรใช้สอนได้ทุกวิชาในระดับอุดมศึกษา

เมื่อศึกษารวบรวมข้อความที่เป็นพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาแล้ว ผู้วิจัยก็นำไปให้ประธานและกรรมการผู้ควบคุมการวิจัยเป็นผู้ตรวจและให้ข้อเสนอแนะว่าพฤติกรรมข้อใดใช้ได้หรือไม่ พร้อมทั้งตรวจแก้ไขสำนวนข้อความให้ถูกต้องตามความต้องการที่จะใช้

2. การสร้างเครื่องมือเพื่อวัดพฤติกรรมที่กำหนดไว้

2.1 วิธีสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้วิธีวัดพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ออกมาในลักษณะเป็นน้ำหนักสัมมุติ (Arbitrary Weighting) จากน้ำหนัก 1 ถึง 5 หน่วย แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นการประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ปรากฏชื่อในแบบสอบถามตามทัศนะของนักศึกษา โดยจะมีข้อความที่แสดงถึงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์จำนวน 42 ข้อ ให้นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประเมินอาจารย์ว่ามีพฤติกรรมการสอนแต่ละข้อมากน้อยระดับใด

ตอนที่ 2 เป็นตอนที่ต้องการทราบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ควรจะใช้ตามที่นักศึกษาคาดหวัง นักศึกษาจะได้รับคำชี้แจงให้ทราบว่าในวิชาที่นักศึกษaprประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์นั้น นักศึกษาคาดหวังว่าอาจารย์ควรจะใช้พฤติกรรมการสอนมากน้อยระดับใด จึงจะช่วยทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด ข้อความที่เป็นพฤติกรรมการสอนในตอนที่ 2 นี้จะเหมือนกับข้อความในตอนที่ 1

นอกจากจะมีข้อความที่เป็นพฤติกรรมการสอนทั้ง 2 ตอนแล้ว ในแบบสอบถามนี้ยังมีรายละเอียดบางประการเกี่ยวกับตัวนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะบ่งให้ทราบถึงตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. วิชาเอก
2. คะแนนเฉลี่ยสะสม

ในแบบสอบถามแต่ละชุดจะมีคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามให้นักศึกษาได้ทราบและเข้าใจ นอกจากนี้ นักศึกษาผู้ตอบยังจะได้รับคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้วิจัยก่อนที่จะลงมือตอบแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่งด้วย

ตัวอย่างแบบสอบถามตอนที่ 1

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ใช้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. มีวิธีสอนหรือกิจกรรมการสอนหลายแบบ					
2. ใช้ภาษาพูดที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย					

ในตอนที่ 1 นี้ ถ้านักศึกษาเห็นว่า ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2520 ตั้งแต่ต้นภาคเรียนจนถึงสิ้นภาคเรียน อาจารย์ที่ปรากฏชื่อในแบบสอบถามได้ใช้พฤติกรรมการสอนตามที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อมากน้อยระดับใด แล้วจึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของตน

ตัวอย่างแบบสอบถามตอนที่ 2

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ควรจะใช้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. มีวิธีสอนหรือกิจกรรมการสอนหลายแบบ					
2. ใช้ภาษาพูดที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย					

ในตอนที 2 นี้ นักศึกษาเห็นว่าในวิชาที่อาจารย์ที่ปรากฏชื่อในแบบสอบถามสอน
 อยู่นี้ อาจารย์ควรจะใช้พฤติกรรมการสอนในแต่ละข้อมากน้อยระดับใด จึงจะช่วยให้
 นักศึกษาเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด แล้วจึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความ
 คาดหวังของนักศึกษาคือ

เกณฑ์การให้คะแนนกระด้างนี้

ข้อความที่มีลักษณะเชิงนิมาน (Positive Statement)

น้อยที่สุด	มีค่าคะแนน	1
น้อย	มีค่าคะแนน	2
ปานกลาง	มีค่าคะแนน	3
มาก	มีค่าคะแนน	4
มากที่สุด	มีค่าคะแนน	5

ข้อความที่มีลักษณะเชิงนิเสธ (Negative Statement)

น้อยที่สุด	มีค่าคะแนน	5
น้อย	มีค่าคะแนน	4
ปานกลาง	มีค่าคะแนน	3
มาก	มีค่าคะแนน	2
มากที่สุด	มีค่าคะแนน	1

2.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.3.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม

พฤติกรรมการสอนในแบบสอบถามได้มาจากการรวบรวมพฤติกรรมการ
 สอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษาจากเอกสารและผลงานวิจัยอย่างกว้างขวาง เมื่อผู้วิจัย
 รวบรวมข้อความที่เป็นพฤติกรรมเหล่านี้แล้ว ให้นำไปให้ประธานและกรรมการผู้ควบคุมการวิจัย
 เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบและแก้ไขส่วนวนในการเขียนเพื่อให้มีความเที่ยงตรงตามพฤติกรรมการ
 สอนที่ตรงการจะวัด เพราะฉะนั้นจึงถือได้ว่าข้อความในแบบสอบถามมีความเที่ยงตรง (Validity)

ที่จะใช้วัดในสิ่งที่ต้องการวัด ซึ่งจะแสดงถึง Face Validity ของแบบสอบถามชุดนี้ (Isaac, 1974 : 82)

2.3.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและได้นำให้ประชาชนและกรรมการ
ตรวจเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้โดยให้นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยและวิชาเอกวิทยาศาสตร์
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ภาคปกติ วิทยาลัยครูพระนคร ขณะเรียนในปลาย
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2520 เป็นผู้ทดลองตอบแบบสอบถาม มีนักศึกษาคือผู้ตอบทั้งหมด
78 คน ผลจากการทดลองตอบแบบสอบถามนำไปหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธี
การแบบแบ่งครึ่ง (Split - half Method) ซึ่งได้จากการหาความสัมพันธ์อย่างง่าย
(Simple Correlation) ระหว่างคะแนนรวมในข้อคู่กับข้อคี่ของข้อคำถามในแบบสอบ
ถาม จากนั้นจึงปรับขยายค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรของสเปียร์แมน-บราวน์
(Spearman-Brown) ซึ่งพบว่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 1 มีค่า 0.929
และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.946 แสดงว่าแบบสอบถามที่
สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นสูงเป็นที่เชื่อถือได้ในการที่จะนำไปใช้ในครั้งต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 สํารวจรายชื่ออาจารย์ที่สอนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา
ชั้นสูง ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2520 ของวิทยาลัยครูต่าง จากคณะวิชาต่าง ๆ
ที่อาจารย์สังกัดอยู่ พร้อมกับสํารวจรายวิชาและรายชื่อผู้เรียนที่อาจารย์แต่ละคนสอน จำนวน
อาจารย์ที่สอนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ข้างต้นมีจำนวน 61 คน แยกสังกัด 3 คณะวิชา
ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนอาจารย์ผู้สอนระดับชั้น ป.กศ.สูง ประจำภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2520 ของวิทยาลัยครูลำปาง จำแนกตามคณะวิชา

คณะวิชา	จำนวนอาจารย์
ครุศาสตร์	12
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	26
วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	23
รวม	61

3.2 นำรายชื่อนักศึกษาที่อาจารย์แต่ละคนสอนมาสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากรายชื่อ เพื่อให้ได้รายชื่อนักศึกษาผู้จะตอบแบบสอบถาม ในอัตราส่วนที่ตั้งไว้คือ อาจารย์ 1 คน ต่อนักศึกษาผู้ตอบ 10 คน จะได้รายชื่อ นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 610 คน

3.3 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้และผ่านการตรวจแก้ไขจนถือว่า มีคุณภาพดีแล้วไปให้นักศึกษาที่สุ่มรายชื่อไว้แล้วเป็นผู้ตอบ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเองโดยใช้วิธีการติดต่อขอเวลาในช่วงโมงสอนจากอาจารย์ผู้สอน ซึ่งกำลังสอนนักศึกษา ในกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ แล้วนำแบบสอบถามไปให้นักศึกษาตอบให้เสร็จสิ้นภายในชั่วโมง เรียนนั้น การเก็บข้อมูลเริ่มตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2520 และรวบรวมเสร็จสิ้นเมื่อ วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2521 ได้รับแบบสอบถามครบทุกฉบับรวมทั้งสิ้น 610 ชุด และทุก ฉบับสมบูรณ์ที่จะใช้ทำการวิเคราะห์ รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม แสดง ในตาราง 2 และตาราง 3

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจำแนกตามวิชาเอก

วิชาเอก	จำนวน
ภาษาไทย	119
ภาษาอังกฤษ	102
สังคมศึกษา	97
ประวัติศาสตร์	59
วิทยาศาสตร์	122
คณิตศาสตร์	79
เกษตรศาสตร์	32
รวม	610

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจำแนกตามคะแนนเฉลี่ยสะสม

คะแนนเฉลี่ยสะสม	จำนวน
ต่ำกว่า 2.25	163
ระหว่าง 2.25 ถึง 2.74	327
ตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป	120
รวม	610

จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำค่าคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ลำดับชั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.1 แปลคะแนนจากแบบสอบถามทั้ง 2 ตอนลงในตารางสำหรับคิดคะแนนซึ่งแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตารางสำหรับกรอกคะแนนที่เป็นพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษา ตารางสำหรับกรอกคะแนนนี้แยกตามวิชาเอก และในแต่ละวิชาเอกจะแยกเป็น 3 กลุ่มตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษายูตอบแบบสอบถาม

4.1.2 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แต่ละท่าน จากตารางคิดคะแนนทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อแสดงถึงค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนแต่ละท่านจากคะแนนเต็ม 5

4.1.3 หาค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวแปร ได้แก่กลุ่มนักศึกษา เมื่อจำแนกตามวิชาเอก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำค่านี้ไปทดสอบตามสมมุติฐานข้อ 1 ถึงข้อ 4 ค่าสถิติพื้นฐานที่ต้องหาได้แก่

ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

ค่าความแปรปรวน (Variance)

ค่าความขยับเบามาตรฐาน (Standard Deviation)

4.1.4 ทดสอบสมมุติฐานข้อ 1 ถึงข้อ 4 เพื่อหานัยสำคัญของความแตกต่างตามวิธีการทางสถิติ

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 สถิติพื้นฐานได้แก่

- การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) จากสูตร (ลวัน สายยศ,

2515 : 51)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทนผลรวมของคะแนนในกลุ่มที่ต้องการหา

N แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

- ค่าความแปรปรวน (Variance) จากสูตร (Best,

1970 : 236)

$$s^2 = \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s^2 แทนความแปรปรวนของคะแนน

$\sum x^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

- ค่าความขยายเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

จากสูตร (Best, 1970 : 236)

$$s = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

4.2.2 สถิติที่ใช้ทดสอบหาความแตกต่างตามสมมุติฐาน

- ทดสอบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการสอนของ

อาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษาและตามความคาดหวังของนักศึกษา จากสูตร (ลวัน สายยศ, 2515 : 215)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทนค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา

$\bar{x}_1$ แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$ แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 2
 S_1^2 แทนค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
 S_2^2 แทนค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
 n_1 แทนจำนวนคนของกลุ่มที่ 1
 n_2 แทนจำนวนคนของกลุ่มที่ 2

- ทดสอบความแตกต่างของทักษะและความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ จากกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวิชาเอกต่างกัน จากสูตร (Winer, 1971 : 152-160)

$$F = \frac{MS_{\text{between group}}}{MS_{\text{within group}}}$$

เมื่อ F แทนค่าที่จะพิจารณาใน F - distribution
 $MS_{\text{between group}}$ แทน Mean Square ระหว่างกลุ่ม
 $MS_{\text{within group}}$ แทน Mean Square ภายในกลุ่ม

- ทดสอบเพื่อหาค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกัน ตามวิธีการที่เรียกว่า Test on Difference between all pairs of Mean ของ Newman - Keuls (Winer, 1971 : 216-218)

4.2.3 สถิติสำหรับการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีแบ่งครึ่ง (Split - half) ระหว่างข้อคู่กับข้อคี่ จากสูตร (Magnusson, 1967 : 74)

$$r_{tt} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{tt} แทนความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครั้งฉบับ
 $\sum x, \sum y$ แทนผลรวมของคะแนนข้อคู่และข้อคี่
 $\sum x^2, \sum y^2$ แทนผลรวมยกกำลังสองของคะแนนข้อคู่และข้อคี่
 N แทนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

เมื่อได้ค่า r_{tt} แล้ว นำไปปรับขยายเป็นค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 ตามวิธีการของสเปียร์แมน-บราวน์ (Spearman - Brown) จากสูตร

$$r_{tt_2} = \frac{2r_{tt}}{1 + r_{tt}}$$

เมื่อ r_{tt_2} แทนค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 r_{tt} แทนค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทนค่าเฉลี่ย
S	แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทนจำนวนคน
df	แทนขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทนผลบวกของส่วนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทนส่วนเบี่ยงเบนยกกำลังสองเฉลี่ย (Mean Square)
F	แทนค่าที่จะพิจารณาใน F - distribution
t	แทนค่าที่จะพิจารณาใน t - distribution
..	แทนระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99
q	แทนค่าที่จะพิจารณาใน q - statistic
MS _{error/ก}	แทนค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error)

ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะเสนอผลตามลำดับที่ตั้งไว้ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งมีลำดับขั้น 5 ตอน คือ

1. การวิเคราะห์และเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษา และพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษา
2. การเปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริง

3. การเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริง

4. การเปรียบเทียบความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ

5. การเปรียบเทียบความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ของนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามทักษะของนักศึกษาและพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษา

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 ผู้วิจัยมุ่งจะวิเคราะห์ปริมาณการใช้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามทักษะของนักศึกษาและพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ตามความคาดหวังของนักศึกษา รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ปรากฏในตารางที่ 4

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าเฉลี่ยสำหรับการแปลความหมายพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แต่ละด้านไว้ดังนี้

- 1.00 - 1.49 หมายความว่า พฤติกรรมการสอนด้านนั้นมีน้อยที่สุด
- 1.50 - 2.49 หมายความว่า พฤติกรรมการสอนด้านนั้นมีน้อย
- 2.50 - 3.49 หมายความว่า พฤติกรรมการสอนด้านนั้นมีปานกลาง
- 3.50 - 4.49 หมายความว่า พฤติกรรมการสอนด้านนั้นมีมาก
- 4.50 - 5.00 หมายความว่า พฤติกรรมการสอนด้านนั้นมีมากที่สุด

สำหรับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่จำแนกเป็น 9 ด้าน ที่จะเสนอในตาราง 4 มีรายละเอียดเพื่อให้ประกอบการพิจารณาแปลความหมายดังนี้

- 1. ด้านการจัดเตรียมการสอน
- 2. ด้านการเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอน
- 3. ด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน
- 4. ด้านการมอบหมายงาน

5. ด้านการเสริมแรงทางการเรียน
6. ด้านการประเมินผลการเรียน
7. ด้านการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม
8. ด้านการควบคุมวินัยในการเรียน
9. ด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานและค่า t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่าง
พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงตามทัศนะของนักศึกษา
กับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษา

กลุ่มพฤติกรรม	พฤติกรรมที่เป็นจริง				พฤติกรรมที่คาดหวัง				t
	N	$\bar{X}$	S	อันดับ	อันดับ	N	$\bar{X}$	S	
ด้าน 1	610	2.6486	2.2013	6	4	610	3.6655	2.4907	22.75 **
ด้าน 2	610	3.135	5.7428	4	2	610	3.7528	5.8596	16.74 **
ด้าน 3	610	2.2778	2.8227	8	9	610	3.1786	3.1415	21.13 **
ด้าน 4	610	3.1406	3.5668	3	3	610	3.7242	3.7006	14.04 **
ด้าน 5	610	2.9024	3.2222	5	7	610	3.5856	3.0085	15.33 **
ด้าน 6	610	2.0676	2.6727	9	5	610	3.6471	3.5297	12.94 **
ด้าน 7	610	2.3049	2.5492	7	8	610	3.4224	2.7814	22.01 **
ด้าน 8	610	3.4573	3.5964	2	6	610	3.5994	3.2214	4.36 **
ด้าน 9	610	3.6020	3.2903	1	1	610	3.8721	2.7526	6.23 **

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ในวิทยาลัยครู
ลำปาง ที่สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2520 ใช้พฤติกรรมการสอนในแต่ละด้านเป็นปริมาณต่างกัน พฤติกรรมการสอนที่อาจารย์
ใช้เป็นอันดับ 1 คือค่าปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ
3.6020 ซึ่งจะอยู่ในเกณฑ์มาก อันดับรองลงไปคือเกณฑ์การควบคุมวินัยในการเรียน
มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.4573 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนพฤติกรรมที่อาจารย์ใช้
จัดเป็นอันดับสุดท้ายคือเกณฑ์การประเมินผลการเรียนและนำข้อมูลย้อนกลับ มีค่าคะแนน
เฉลี่ยเท่ากับ 2.0676 อยู่ในเกณฑ์น้อย อันดับรองสุดท้ายคือเกณฑ์การช่วยเหลือผู้เรียน

เพิ่มเติมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.3049 อยู่ในเกณฑ์น้อย

เมื่อจำแนกกลุ่มพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยสำหรับการแปลความหมายที่กำหนดไว้ จะจำแนกได้ดังนี้

พฤติกรรมที่ไ้มากที่สุด ไม่มี

พฤติกรรมที่ไ้มาก ไ้แกคานตาง ๆ ดังนี้

- คานปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

พฤติกรรมที่ไ้ปานกลาง ไ้แกคานตาง ๆ ดังนี้

- คานการจัดเตรียมการสอน
- คานการเสริมแรงทางการเรียน
- คานการเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอน
- คานการมอบหมายงาน
- คานการควบคุมวินัยในการเรียน

พฤติกรรมที่ไ้ช่นอย ไ้แก

- คานการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม
- คานการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน
- คานการประเมินผลการเรียนและนำข้อมูลย้อนกลับ

พฤติกรรมที่ไ้ช่นอยที่สุด ไม่มี

ส่วนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษา ปรากฏว่า นักศึกษาคาดหวังพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในคานปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.8721 อยู่ในเกณฑ์มาก อันดับรองลงไปไ้แกคานการเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.7528 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามที่นักศึกษาคาดหวังเป็นอันดับสุดท้ายไ้แกคานการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน และรองสุดท้ายไ้แกคานการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม

เมื่อจำแนกกลุ่มพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามที่นักศึกษาคาดหวัง ตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยสำหรับการแปลผลที่กำหนดไว้ จะจำแนกได้ดังนี้

พฤติกรรมที่นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ไข่มากที่สุด ไม่มี

พฤติกรรมที่นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ไข่มาก ไ้แตกต่างกันต่าง ๆ ดังนี้

- ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน
- ด้านการเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอน
- ด้านการมอบหมายงาน
- ด้านการจัดเตรียมการสอน
- ด้านการประเมินผลการเรียนและนำข้อมูลย้อนกลับ
- ด้านการควบคุมวินัยในการเรียน
- ด้านการเสริมแรงทางการเรียน

พฤติกรรมที่นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ไขปานกลาง ไ้แตกต่างกัน

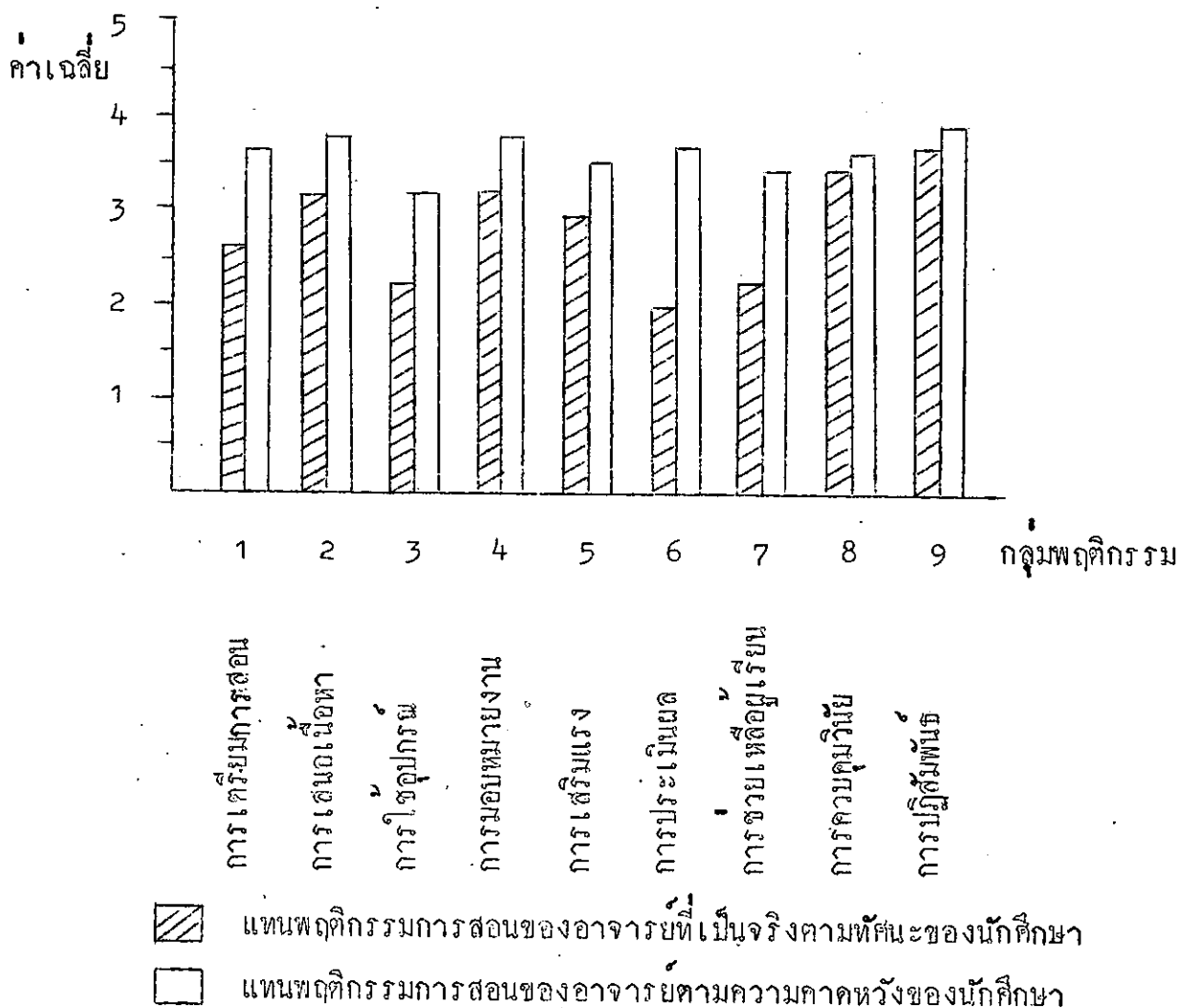
- ด้านการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม
- ด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

พฤติกรรมที่นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ไขน้อย ไม่มี

พฤติกรรมที่นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ไขน้อยที่สุด ไม่มี

ถ้าพิจารณาจากอันดับจะเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษาจะสอดคล้องกับพฤติกรรมการสอนตามความคาดหวังของนักศึกษาอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านที่ 4 และด้านที่ 9 แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านของพฤติกรรมปรากฏว่าแตกต่างกันเพราะพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษาจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงตามทัศนะของนักศึกษาทุกด้าน และเมื่อทำการทดสอบเพื่อหาความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงตามทัศนะของนักศึกษากับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษาก็พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ผลการวิเคราะห์นี้เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 5

เพื่อให้เห็นความแตกต่างกันระหว่างพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงตามทัศนะของนักศึกษากับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษาชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยเสนอภาพประกอบดังนี้

จากภาพนี้ แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษาทุกด้าน เมื่อจัดเรียงลำดับ จากต่างกันมากที่สุดไปหาต่างกันน้อยที่สุด จะเรียงลำดับแต่ละด้านได้ดังนี้ ด้านการประเมินผลการเรียนและนำข้อมูลย้อนกลับ ด้านการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม ด้านการจัดเตรียมการสอน ด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน ด้านการเสริมแรงทางการเรียน ด้านการเสนอเนื้อหาในห้องเรียน ด้านการมอบหมายงาน ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ด้านการควบคุมวินัยในการเรียน

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริง

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 ผู้วิจัยมุ่งจะทดสอบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน คือ กลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ มีทักษะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 5 และตาราง 6 ต่อไปนี้

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบความแตกต่างในทักษะของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	120	111.21	23.01
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง	327	127.82	20.63
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	163	129.37	24.27

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	28518.13	6	4753.02	9.64**
ภายในกลุ่ม	297237.34	603	492.93	
รวม	325755.47	609	-	-

ค่า F df(6,603) ระดับความเชื่อมั่น .01 = 6.88

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน คือกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ มีทักษะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อทดสอบต่อไปว่ากลุ่มไหนมีความแตกต่างกัน จึงได้ทำการทดสอบตามวิธี
ที่เรียกว่า Test on Differences between all pairs of Mean ตามวิธีการ
ทางสถิติของ Newman - Keuls ดังต่อไปนี้

ตาราง 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาที่
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

กลุ่มตัวอย่าง		สูง	กลาง	ต่ำ
	ค่าเฉลี่ย	111.21	127.82	129.37
สูง	111.21	-	16.61 **	18.16 **
กลาง	127.82	-	-	1.55
ต่ำ	129.37	-	-	-

$$\sqrt{\frac{MS_{\text{error}}}{n}} = \sqrt{2.875} = 1.695$$

r	2	3
q 99(r603)	3.64	4.12
$MS_{\text{error}}/n \times q.99(r603)$	6.17	6.98

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 5 และตาราง 6 แสดงให้เห็นว่านักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างไปจากนักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำมีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริง

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยมุ่งจะทดสอบว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบความแตกต่างในทัศนะของนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
วิชาเอกภาษาไทย	119	129.34	20.34
วิชาเอกภาษาอังกฤษ	102	125.00	19.29
วิชาเอกสังคมศึกษา	97	129.62	21.85
วิชาเอกประวัติศาสตร์	59	120.92	22.65
วิชาเอกวิทยาศาสตร์	122	126.97	22.98
วิชาเอกเกษตรศาสตร์	32	124.22	21.11

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5471.24	6	911.87	1.99
ภายในกลุ่ม	275701.51	603	457.21	-
	281172.75	609	-	-

ค่า $F(6,603)$ ระดับความเชื่อมั่น $.05 = 3.67$

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ในตารางนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัยข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่า "นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกันจะมีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกัน"

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 4 ผู้วิจัยมุ่งจะทดสอบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ มีความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ในตอนนี้ แสดงในตาราง 8 ต่อไปนี้

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบความแตกต่างในความคาดหวังของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	120	154.20	12.76
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง	327	151.05	23.77
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	163	151.05	22.60

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	847.58	6	141.26	0.30
ภายในกลุ่ม	286,290.00	603	474.78	
	287,137.58	609	—	—

ค่า F จากตาราง df (6,603) ระดับความเชื่อมั่น .05 = 3.67

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในตารางนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 ที่ตั้งไว้ว่า "นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ มีความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกัน"

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ของนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 5 ผู้วิจัยมุ่งจะทดสอบว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน มีความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ในตอนนี้ แสดงในตาราง 9 ต่อไปนี้

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อทดสอบความแตกต่างในความคาดหวังของนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าสถิติพื้นฐาน		
	N	$\bar{X}$	S
วิชาเอกภาษาไทย	119	151.97	25.15
วิชาเอกภาษาอังกฤษ	102	154.00	21.32
วิชาเอกสังคมศึกษา	97	149.82	12.16
วิชาเอกประวัติศาสตร์	59	151.59	27.88
วิชาเอกวิทยาศาสตร์	122	150.09	20.54
วิชาเอกคณิตศาสตร์	79	153.13	22.83
วิชาเอกเกษตรศาสตร์	32	154.56	21.26

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1616.83	6	269.47	0.569
ภายในกลุ่ม	285,520.75	603	473.50	
รวม	287,137.58	609	—	—

ค่า F จากตาราง df (6,603) ระดับความเชื่อมั่น .05 = 3.67

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน มีความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในตารางนี้ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อ 4 ที่ว่า "นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกัน จะมีความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกัน"

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 4 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปางที่เป็นจริง โดยการประเมินจากทัศนะของนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปางตามความคาดหวังของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงตามทัศนะของนักศึกษากับการใช้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษา
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนะและความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์จากนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวิชาเอกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปางที่ทำ การสอนนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ภาคปกติ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2520 จำนวนทั้งสิ้น 61 คน โดยให้นักศึกษาที่เรียนกับอาจารย์ดังกล่าวเป็น ผู้ตอบแบบสอบถามที่แสดงถึงทัศนะและความคาดหวัง ของ นักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของ อาจารย์ ใช้อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม 1 ต่อ 10 คน ได้จำนวน นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 610 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามทัศนะและความคาดหวัง ของ นักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของ อาจารย์ แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 ตอน แต่ละตอนมีข้อคำถาม 42 ข้อ รวมทั้งสองตอน

มีจำนวนข้อคำถาม 84 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งได้ 5 ช่วง แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาและดัดแปลงจากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปใช้จริง ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ภาคปกติ ของวิทยาลัยครู พระนคร เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ปรากฏว่าแบบสอบถามตอนที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่น 0.93 และตอนที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่น 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ที่กำลังสอนนักศึกษาผู้ที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 610 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องคำนวณช่วยในการคำนวณค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มพฤติกรรม การสอนแต่ละด้าน
2. ค่าความแปรปรวน
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ทำการทดสอบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันและวิชาเอกต่างกัน มีทัศนคติและความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้ F-test และวิธีการทางสถิติของ Newman - Keuls
5. เปรียบเทียบและทดสอบระหว่างพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงตามทัศนคติของนักศึกษากับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษา โดยใช้ t-test.

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลดังนี้

1. การวิเคราะห์ปริมาณพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงตามทัศนะและความคาดหวังของนักศึกษา ได้แยกวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน เพื่อสะดวกในการนำมาเปรียบเทียบกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า

1.1 พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษาซึ่งเห็นว่าอาจารย์ใช้พฤติกรรมแต่ละด้านเป็นปริมาณต่างกัน มีค่าเฉลี่ยและเรียงตามลำดับมากน้อยดังนี้

	ค่าเฉลี่ย
1. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียน	3.60 ๗
2. การจัดเตรียมการสอน	3.46 กว
3. การเสริมแรงทางการเรียน	3.14 ๐
4. การเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอน	3.14
5. การมอบหมายงาน	2.90
6. การควบคุมวินัยในการเรียน	2.65
7. การช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม	2.30
8. การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน	2.28
9. การประเมินผลการเรียนและนำข้อมูลย้อนกลับ	2.07

1.2 พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษาแต่ละด้านมีปริมาณต่างกัน มีค่าเฉลี่ยและเรียงตามลำดับมากน้อย ดังนี้

	ค่าเฉลี่ย
1. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน	3.87
2. การเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอน	3.75
3. การมอบหมายงาน	3.72
4. การจัดเตรียมการสอน	3.67
5. การประเมินผลการเรียนและนำข้อมูลย้อนกลับ	3.65

	ค่าเฉลี่ย
6. การควบคุมวินัยในการเรียน	3.60
7. การเสริมแรงทางการเรียน	3.59
8. การช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม	3.42
9. การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน	3.18

เมื่อนำมาเปรียบเทียบและทดสอบหาความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษา กับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษา

2. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันคือ กลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทำการทดสอบหาความแตกต่างกันก็พบว่า นักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างไปจากนักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปานกลาง และต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำมีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกันคือ จำแนกเป็น เอกภาษาไทย เอกภาษาอังกฤษ เอกสังคมศึกษา เอกประวัติศาสตร์ เอกวิทยาศาสตร์ เอกคณิตศาสตร์ และเอกเกษตรศาสตร์ มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง แตกกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันคือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกันคือ จำแนกเป็น เอกภาษาไทย เอกภาษาอังกฤษ

เอกสังคมศึกษา เอกประวัติศาสตร์ เอกวิทยาศาสตร์ เอกคณิตศาสตร์ และเอกเกษตร-
ศาสตร์ มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง แตกต่าง
กันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลจะอภิปรายเรียงตามลำดับตามข้อสรุปผลการวิจัย ซึ่งเสนอเป็น
ข้อ ๆ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบหาความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
ตามทัศนะของนักศึกษา กับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษา
พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน และพฤติกรรมการ
สอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพฤติกรรมการสอนของ
อาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษาทุกด้าน ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
ผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้คงเป็นไปตามเหตุผลของ เกจ (Gage, 1971: 740)

* ที่กล่าวไว้อีกตอนหนึ่งว่า เนื่องจากความแตกต่างกันของคนในสังคม บุคคลต่าง ๆ ใน
สังคม จึงพยายามที่จะเลื่อนฐานะของตนให้สูงขึ้น การศึกษาเป็นการเลื่อนฐานะทางสังคม
อย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้นบุคคลในวัยเรียนจึงมุ่งหวังที่จะให้ตนมีความรู้ คุณวุฒิสูงขึ้น การ
ที่จะมีความรู้และคุณวุฒิสูงขึ้น ส่วนหนึ่งผู้เรียนก็ต้องมุ่งหวังจากตัวผู้สอนและเป็นการมุ่งหวัง
ระดับสูงกว่าที่ผู้สอนปฏิบัติอยู่ และเหตุผลอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นเหตุผลที่เป็นธรรมชาติสามัญ
ของมนุษย์ คือมักจะประเมินการกระทำของผู้อื่นน้อยกว่าที่ตนเองคาดหวัง

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยและอันดับของกลุ่มพฤติกรรมแต่ละด้าน ตามการ
ประเมินจากทัศนะของนักศึกษาพบว่า ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน อาจารย์ใช้
ในระดับมากซึ่งแสดงว่าอาจารย์กับนักศึกษาในวิทยาลัยครูลำปางมีการปฏิสัมพันธ์กันในด้าน
บวกอยู่ในระดับมากส่วนพฤติกรรมที่อาจารย์ใช้ในระดับน้อยได้แก่การช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม
ด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนด้านการประเมินผลการเรียนและนำข้อมูลย้อนกลับ พฤติกรรม

การสอนด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า พฤติกรรมการสอนตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนนั้น เป็นพฤติกรรมที่ไม่ต้องอาศัยเทคนิควิธีเกี่ยวกับการสอน ไม่จำเป็นต้องฝึกฝนหาความชำนาญ แต่จะเน้นในเรื่องของบุคลิกลักษณะ ลักษณะนิสัยส่วนตัว ซึ่งสามารถทำได้ง่ายกว่าพฤติกรรมการสอนด้านอื่น ๆ เพราะฉะนั้นพฤติกรรมด้านนี้จึง เป็นอยู่ระดับมาก ส่วนพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ชั้นน้อย นั้น เป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยความชำนาญ ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ เช่นพฤติกรรมการดำเนินการประเมินผลการเรียนและนำข้อมูลย้อนกลับ ต้องอาศัยการมีเวลา อาศัยหน่วยงานที่จะสนับสนุนในด้านการเงิน เช่นพฤติกรรมการดำเนินการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนและการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม เมื่อประสบปัญหาหรือเกิดความยุ่งยากหลายประการ ทำให้พฤติกรรมการสอนเหล่านี้ของอาจารย์อยู่ในระดับน้อย พฤติกรรมด้านอื่น ๆ ที่เหลืออาจารย์ให้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมักจะเป็นสภาพทั่ว ๆ ไป

สำหรับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษานั้น ด้านที่นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ให้อยู่ในระดับมากมีทั้งหมด 7 ด้าน โดยมีด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เป็นอันดับ 1 และคิดตามด้วยการเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอนและการมอบหมายงาน ที่นักศึกษาคาดหวังเช่นนี้คงเป็นไปตามเหตุผลดังที่ได้กล่าวแล้ว ส่วนพฤติกรรมการสอนที่นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ให้อยู่ในระดับปานกลางมีอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติมและด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน ที่เป็นเช่นนี้ เพราะนักศึกษาคาดหวังแบบสอบถามไม่มีปัญหาในการเรียน จึงไม่จำเป็นต้องหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากอาจารย์มากนัก ส่วนด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนที่นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ให้เป็นอันดับสุดท้าย คงจะเป็นเพราะนักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหา บทเรียนจากพฤติกรรมการสอนอย่างอื่น ๆ ที่อาจารย์ใช้ดีแล้ว เพราะฉะนั้นอาจารย์จึงไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนมากนักก็ได้ หรืออีกกรณีหนึ่งสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอนด้านนี้อยู่ระดับปานกลาง และเป็นอันดับสุดท้าย คือนักศึกษาไม่เห็นประโยชน์หรือคุณค่าของการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน ไม่รู้ว่าจะทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้นแค่ไหน ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักศึกษาเคยชินกับการสอน

แบบอื่น ๆ มาตลอด ไม่ค่อยได้เรียนกับการสอนวิธีที่ใช้อุปกรณ์ประกอบมากนัก ทำให้ไม่มีวิธีสอนอื่นมาพิจารณาเปรียบเทียบ

2. การเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน คือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ คอพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ปรากฏว่า นักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีทักษะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ แตกต่างจากนักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ปานกลางและต่ำ มีทักษะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แม้จะแตกต่างกัน แต่ก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละกลุ่มจะพบว่า นักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ระดับต่ำ นักศึกษากลุ่มปานกลางประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ระดับปานกลาง นักศึกษากลุ่มต่ำประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ระดับสูง ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ สมสร วังน้อย (สมสร วังน้อย, 2518 : 50) ที่ทำการวิจัยพฤติกรรมสอนด้านการบรรยายของอาจารย์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งพบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงประเมินพฤติกรรมการสอนสูง นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง ประเมินพฤติกรรมการสอนในระดับปานกลาง และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำประเมินพฤติกรรมการสอนในระดับต่ำ ผลการวิจัยที่ขัดแย้งกับของ สมสร วังน้อยนี้อาจจะเป็นเพราะว่าจำนวนอาจารย์ที่สมสร วังน้อย ทำการศึกษามีจำนวนน้อย มีเพียง 9 คน และศึกษาเฉพาะอาจารย์ในภาควิชาประวัติศาสตร์เท่านั้น เมื่อนิสิตทำการประเมินผลของการวิจัยจึงจำกัดอยู่เฉพาะอาจารย์ในภาควิชาประวัติศาสตร์ ไม่ทั่วตัวแทนของอาจารย์ทั้งหมด แต่การวิจัยครั้งนี้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ เป็นส่วนรวมมีหลายภาควิชา และมีจำนวนถึง 610 คน เพราะฉะนั้นผลการวิจัยจึงแตกต่างกันได้

ส่วนผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่านักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทักษะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างไปจากนักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปานกลางและต่ำ โดยนักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ต่ำ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะ นักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักจะมีการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ใค้อย่างรวดเร็ว เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ดี ต้องการมีประสบการณ์และเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ มักจะมีความเบื่อในการที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองเคยรู้เคยเห็นมาแล้ว หากมีคนที่มีการแสดงพฤติกรรมใด ๆ ที่ตนเองไม่ค่อยสนใจและไม่สอดคล้องตามที่ตนเองต้องการหรือคาดหวัง ก็มักจะตีค่าของพฤติกรรมนั้น ๆ ต่ำ ด้วยเหตุนี้ อาจทำให้นักศึกษากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในระดับต่ำ ดังปรากฏในผลการวิจัยครั้งนี้

3. การเปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกันคือวิชาเอกภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเกษตรศาสตร์ ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง ผลปรากฏว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกแตกต่างกันทั้ง 7 วิชาเอก มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หากจะพิจารณาว่านักศึกษาวิชาเอกใดประเมินอาจารย์ในระดับสูงต่ำอย่างไร ก็จะพบว่านักศึกษาวิชาเอกเหล่านี้ประเมินพฤติกรรมการสอนสูงต่ำ เรียงตามลำดับดังนี้ วิชาเอกคณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เกษตรศาสตร์ และประวัติศาสตร์) ผลการวิจัยข้อนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการคือ

3.1 พฤติกรรมการสอนที่นำมาศึกษาคือสร้างเป็นแบบสอบถามให้นักศึกษาตอบนี้เป็นพฤติกรรมการสอนที่มีลักษณะเป็นกลาง ๆ ไม่เจาะจงที่จะใช้กับการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง (Romine, 1974: 139) เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่านักศึกษายูตอบจะเรียนวิชาเอกต่างกัน อิทธิพลของลักษณะการสอนตามธรรมชาติของแต่ละวิชาที่ไม่มีผลต่อการประเมินของนักศึกษาทั้ง 7 วิชาเอก

3.2 ในกรณีทีลักษณะของการสอนตามธรรมชาติของแต่ละวิชาเอกที่อาจารย์ใช้สอนจะมีอิทธิพลต่อการประเมินของนักศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้อิทธิพลดังกล่าวก็ไม่ส่งผลต่อการประเมินของนักศึกษาได้ ทั้งนี้ เพราะว่านักศึกษาวิชาเอกหนึ่ง ๆ ไม่ได้ทำการ

ประเมินเฉพาะอาจารย์ในภาควิชาในเอกของตนเท่านั้น แต่จะประเมินอาจารย์ในภาควิชาอื่น ร่วมกับนักศึกษาวิชาเอกอื่นด้วย เพราะฉะนั้นผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาจึงทำให้นักศึกษาแต่ละวิชา เอกประเมินการสอนของอาจารย์ไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ใน

วิทยาลัยครูลำปาง ของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ผลปรากฏว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน คือกลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยในข้อนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าตามหลักธรรมชาติของมนุษย์ส่วนใหญ่ที่จะพยายามจะยกสถานะภาพของตนเองในสังคมให้สูงขึ้น เมื่อการศึกษาเป็นการเลื่อนฐานะทางสังคมอย่างหนึ่ง บุคคลที่เข้ามาเล่าเรียนในสถาบันการศึกษา จึงมุ่งหวังที่จะได้ความรู้ คุณวุฒิ จากระบบการศึกษาอย่างเต็มที่ โดยไม่จำเป็นต้องมีตัวแปรใด ๆ ที่จะทำให้ความมุ่งหวังนี้แตกต่างกันได้ ทั้งนี้เพราะโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย เป็นสังคมเล็ก ๆ ที่สร้างค่านิยมและความมุ่งหวังต่าง ๆ แก่สมาชิกในสังคมนี้คล้าย ๆ กัน (Gage, 1971: 740) จากเหตุผลนี้จึงทำให้ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ซึ่งเป็นตัวแปรย่อยอันหนึ่งในสังคมเล็กคือวิทยาลัยครูลำปาง มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัย

ครูลำปาง ของนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกันคือวิชาเอก ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคม-ศึกษา ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเกษตรศาสตร์ ซึ่งปรากฏผลว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างก็มีความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้คงเป็นไปตามเหตุผลที่อ้างไว้แล้วในการอภิปรายผลข้อ 3 คือตัวแปรเกี่ยวกับการเรียนวิชาเอกที่ต่างกันของนักศึกษาไม่มีอิทธิพลเพียงพอที่จะส่งผลต่อความคาดหวังในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ของนักศึกษาที่อยู่ในวิทยาลัยครูลำปางให้แตกต่างกันได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. ถึงแม้อผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏออกมาว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริงตามทัศนะของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษาทุกด้าน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา ทั้งนี้เพราะมนุษย์มักจะคาดหวังให้ผู้อื่นปฏิบัติในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนมากกว่าสิ่งที่เขากำตั้งปฏิบัติอยู่ (Gage, 1971, 740) แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ก็พอที่จะเป็นเครื่องชี้ให้อาจารย์ผู้สอนได้มองเห็นว่า พฤติกรรมการสอนที่ตนเองปฏิบัติอยู่ มีด้านใดบ้างที่ยังอยู่ห่างไกลจากความคาดหวังของนักศึกษา ซึ่งสมควรที่จะพิจารณาปรับปรุงและปฏิบัติให้สอดคล้องและใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพราะในวงการของนักศึกษาโดยทั่วไปต่างก็ยอมรับกันอยู่ว่า ผู้สอนจะดำเนินการสอนให้บรรลุผลนั้นขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังของครูเรียนและพฤติกรรมการสอนของผู้สอน จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ปฏิบัติอยู่จริงแตกต่างจากพฤติกรรมการสอนที่นักศึกษาคาดหวัง และมีความแตกต่างตั้งแต่ .65 จากช่วงมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วงขึ้นไป สมควรที่อาจารย์ผู้สอนจะนำไปพิจารณาเพื่อสำรวจและปรับปรุงการสอนของตน เรียงลำดับความแตกต่างจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการประเมินผลการเรียนและนำข้อมูลย้อนกลับ ด้านการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม ด้านการจัดเตรียมการสอน ด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน และด้านการเสริมแรงทางการเรียน

2. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาไว้มากพอสมควร ดังปรากฏในแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่แสดงไว้ในภาคผนวก ถ้าหากฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยจะนำเครื่องมือที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ประกอบกับเครื่องมือประเมินการสอนของอาจารย์แบบอื่น ๆ ก็จะช่วยทำให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปพัฒนาการเรียนการสอน ละเอียดยิ่ง และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ถ้าจะทำการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในลักษณะนี้อีก ควรจะวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์จำแนกไปตามภาควิชาหรือคณะวิชา เพราะจะให้รายละเอียดและชี้เฉพาะเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ได้มาก และสามารถนำไปใช้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. เกี่ยวกับระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ถ้าจะทำการวิจัยในลักษณะนี้อีก ควรใช้เวลาในการเก็บข้อมูลในระยะปลายภาคเรียนที่จะทำการศึกษานั้น เพราะช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเวลาที่อาจารย์ผู้สอนควรได้ใช้พฤติกรรมการสอนครบทุกด้านแล้ว หากการเก็บข้อมูลกระทำหลังจากที่การสอบปลายภาคสิ้นสุดลงแล้ว อาจมีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าพบนักศึกษาที่จะให้ตอบแบบสอบถาม และถ้าหากเน้นซ้ำต่อไปอีก อาจจะมีตัวแปรอื่นซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมได้เข้ามาแทรกซ้อน อันจะทำให้การตอบแบบสอบถามของนักศึกษาคลาดเคลื่อนไปจากทัศนคติที่แท้จริง ตัวแปรที่อาจแทรกซ้อนได้ เช่น การรับรู้ผลการสอบในวิชาที่สอนโดยอาจารย์แต่ละคน เป็นต้น

3. ควรจะมีการศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามวิธีการศึกษาแบบอื่น ๆ อีก เพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลายด้าน อันจะทำให้ผลการศึกษาวิจัยเที่ยงตรง และมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กอ สวัสดิ์พาณิชย์. "คำบรรยายของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการในการประชุมครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการสถานศึกษาในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง". วิทยาสาร 25 : 25 สิงหาคม 2517.

กุลวดี เรืองเดช. พฤติกรรมการสอนของครูด้านการเตรียมการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 64 หน้า.

คิงศักดิ์ คำแถม. พฤติกรรมการสอนด้านการถามตอบและด้านทักษะทั่วไป ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 61 หน้า.

ชมเพลิน จันทรเรืองเพ็ญ. "การสอนแบบต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา" ครูศาสตร์ 6 : 39 พฤษภาคม - มิถุนายน 2519.

นรา บุรณัท. พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 61 หน้า.

บ้านสมเด็จเจ้าพระยา, วิทยาลัยครู. ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ โรงพิมพ์สามมิตร 2518, 127 หน้า.

บัวบูชา ชื่อตรง. การวิเคราะห์พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้การพูดในการเรียนการสอน วิทยานิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2512, 80 หน้า.

บุญถิ่น อัตถากร. "แนวนโยบายการผลิตครูในอนาคต" เอกสารชุดแผนแพรรการศึกษา 10 : 1 - 8 ตุลาคม 2515.

X ปิ่นทิ จิระนารักษ์. ศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 122 หน้า.

มาณพ ภาณุทวีไลธรรม. สมรรถภาพของครูประถมที่สังคมต้องการในจังหวัดสกลนคร
และนครพนม ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2520, 81 หน้า.

มัทธนา ปิยะมาตา. การสำรวจคุณลักษณะของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา - ชนบุรี
 ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2509,
 284 หน้า.

เมืองทอง แชนมณี. "สรุปลักษณะของครูที่ดีจากแบบสอบถามนิสิตแพทย์" รายงานสรุป
การสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 2519, 209 หน้า.

✓ รัตนโกสินทร์ (นามแฝง). "บทวิเคราะห์อาจารย์มหาวิทยาลัย" ศูนย์ศึกษา 19 :
 56 - 91 เมษายน - มิถุนายน 2516.

✓ ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 เล่ม 92 ตอนที่ 48
 27 กุมภาพันธ์ 2518, 43 หน้า.

ละเอียก บุญเกิด. คุณลักษณะของครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปริญญาโท กศ.ม.
 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2513, 95 หน้า.

ล้วน สายยศ และ อังคณา ตันติรัตนานนท์. สถิติวิทยาทางการศึกษา วัฒนาพานิช
 2515, 276 หน้า.

วนิดา พงษ์ไชย. ทัศนคติของครูชายที่มีต่อการเป็นครู วิทยานิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510, 64 หน้า.

✓ วิชัย คิสสระ. "การประเมินผลป้อนกลับสู่อาจารย์" รายงานสรุปการสัมมนาเพื่อพัฒนา
การเรียนการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 209 หน้า.

สถาพร มาลีเวชพงศ์. พฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนศีลธรรมชั้นประกาศนียบัตรวิชาการ
ศึกษาชั้นสูง ปีการศึกษา 2516 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2517, 105 หน้า.

สมชาย วงศ์เกษม. บทบาททางการสอน การวิจัย การบริการสังคม ของอาจารย์ใน
วิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 135 หน้า.

✗ สมสร วังน้อย. พฤติกรรมการสอนด้านบรรยาย วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 55 หน้า.

เสาวลักษณ์ สิงห์วงษ์. พฤติกรรมการสอนด้านการพูด เสียง ท่าทาง และแบบของภาษา
ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางเขน วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519, 65 หน้า.

✓ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประณ
เรื่องการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูประจำชั้นประณปีที่ 3 2519,
35 หน้า.

✓ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการสัมมนาเรื่องการฝึกหัดครูใน
ประเทศไทย 23 - 27 สิงหาคม 2515, 54 หน้า.

สุวรรณา มุ่งเกษม. "แบบสอบถามข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียน" รายงานสรุปการสัมมนา
เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2519, 209 หน้า.

* อนันต์ ศรีโสภณ และคณะ. "การประเมินผลย้อนกลับไปสู่อาจารย์และนิสิต" รายงาน
สรุปการสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2519, 209 หน้า.

Best, John W., Research in Education, 2nd edition, Prentice -
 Hall, Inc, Engle Wood Cliffs, New Jersey, 1970, 399 pp.

* Flanders, Ned. A., Analyzing Teaching Behavior, Addison -
 Wesley Publishing Company, Massachusett, 1970, 448 pp.

* Gage, N.L., (editor), Handbook of Research on Teaching, Rand
 McNally Company, Chicago, 1971, 1218 pp.

* Ioannis, Paraskercpoulos, "How Student Rate Their Teachers"
The Journal of Educational Research, 62 : 25 - 29,
 September, 1968.

* Isaac, Stephen, Handbook in Research and Evaluation, Robert R.
 Knapp Publisher, San Diego, California, 1974, 186 pp.

Karch, Robert R., and others, 250 Teaching Techniques, The
 Bruce Publishing Company, Milwauku, 1956, 131 pp.

Magnusson, David, Test Theory, Addison - Wesley Publishing Company, 1967, 210 pp.

Peik, W.E., and Associates, "Qualites of a Good Teacher"
School and Society, 68 : 37 - 38, July, 1949.

Romine, Stephen, "Student and Faculty Perceptions of an
Effective University Instructional Climates"
The Journal of Educational Research, 68 : 139 - 143,
December, 1974.

Ryans and others, Characteristic of Teachers, George Benta
Company, Maasha, 1960, 416 pp.

Winer, B.J., Statistical Principles in Experimental Design 2nd
edition, McGraw - Hill, Kogakusha, 1971, 907 pp.

ภาคผนวก

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

ถึง นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ผมกำลังทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู
ลำปางตามทัศนะ และความคาดหวังของนักศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

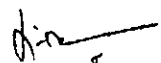
1. เพื่อต้องการทราบทัศนะความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการ
สอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง
2. เพื่อต้องการทราบว่านักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอน
ดังปรากฏในแบบสอบถามในลักษณะอย่างไร

ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้ จะช่วยให้อาจารย์ผู้สอนทราบถึงทัศนะ
และความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อการสอนของตน อันจะเป็นแนวทางให้อาจารย์
นำไปพิจารณาปรับปรุงการสอนของตนให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษามากที่สุดในโอกาส
ต่อไป นอกจากนี้ยังจะสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการพัฒนาบุคลากร
ของวิทยาลัยได้ก็ด้วย

การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่เกิดผลเสียหายต่อนักศึกษาผู้ตอบแต่ประการ
ใด เพราะผู้วิจัยจะปกปิดรายชื่อนักศึกษาไว้เป็นความลับ การเสนอผลการวิจัยจะกระทำ
ในลักษณะเป็นส่วนรวม เพราะฉะนั้นจึงขอให้นักศึกษาแสดงทัศนะความคิดเห็นและความ
คาดหวังที่แท้จริง ของนักศึกษาออกมาให้มากที่สุด การตอบแบบสอบถามตามทัศนะและ
ความคาดหวังที่แท้จริงจะทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

แบบสอบถามชุดนี้มี 2 ตอน แต่ละตอนจะมีคำชี้แจงในการตอบ ก่อนตอบ
ขอให้นักศึกษาอ่านคำชี้แจงในการตอบอย่างละเอียด แล้วปฏิบัติตามคำชี้แจงนั้นจนครบ
ถ้วน หากละเลยไม่ทำตามคำชี้แจง หรือทำไม่ครบ จะทำให้แบบสอบถามนี้ไม่สมบูรณ์
ไม่สามารถนำผลไปใช้ในการวิจัยได้

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

(นายประสงค์ แสงแก้ว)

อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ วิทยาลัยครูลำปาง

โปรดให้รายละเอียดบางประการเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความที่เป็นจริงที่สุดในช่องว่างต่อไปนี้

นักศึกษาเรียนวิชาเอก

คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่เข้าเรียนระดับ ป.กศ. สูง จนถึงวันที่ตอบแบบสอบถามนี้

ต่ำกว่า 2.25

ระหว่าง 2.25-2.74

ตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป

ตอนที่ 1

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์

ขณะทำการสอนวิชา.....ตามทัศนะของนักศึกษา

คำชี้แจงในการตอบ

ให้นักศึกษาพิจารณาว่าอาจารย์ที่สอนวิชานี้ใช้พฤติกรรมการสอนตามที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อหรือไม่ โดยพิจารณาตั้งแต่ที่ได้เริ่มเรียนในชั้นภาคเรียนจนถึงสิ้นภาคเรียนที่ 1 จากนั้นขอให้ท่านประเมินความคิดเห็นของท่านเปรียบเทียบกับคำแนะนำที่ประเมินทั้ง 5 ข้อ ถ้าความคิดเห็นของท่านเปรียบเทียบกับข้อใดก็ตามเครื่องหมาย ✓ ลงตรงขงนั้นเพียงข้อเดียว โปรดดูตัวอย่างการตอบแบบสอบถามในหน้าถัดไปแล้วจึงลงมือตอบ

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ใช้				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง			✓		
2. รับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียน	✓				

จากตัวอย่างนี้หมายความว่า

ข้อ 1. ผู้ตอบเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีความเชื่อมั่นในตนเองปานกลาง

ข้อ 2. ผู้ตอบเห็นว่าอาจารย์รับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียนน้อยที่สุด

ต่อไปนี้ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องน้ำหนักตามทัศนะที่เป็นจริงที่สุด
ของท่านเพียงช่องเดียว

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ใช้				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
1. ชี้แจงแผนการเรียนการสอนตลอดภาค เรียนใหญ่เรียนทราบ.....					
2. ให้ห้องสมุดจัดเตรียมเอกสาร ตำราและ วัสดุต่าง ๆ ที่ได้นะให้ผู้ใช้ประโยชน์ ในการเรียนวิชาได้อย่างพร้อมมูล					
3. จัดห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการใช้					
4. มีวิธีสอนหรือกิจกรรมการสอนหลายแบบ					

พฤติกรรมิการสอนของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมิการสอนที่อาจารย์ใช้				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
5. จัดให้ผู้เรียนได้เป็นผู้กระทำหรือมีส่วนร่วมใน การทำกิจกรรมการเรียนการสอน.....					
6. พยายามนำประสบการณ์ในชีวิตประจำวันหรือ สถานการณ์นอกห้องเรียนมาประกอบใน การสอน					
7. อ้างอิงถึงเอกสารหรือแหล่งที่มาของความรู้ ที่นำมาสอน					
8. เปรียบเทียบและยกตัวอย่างในการอธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาที่ยาก					
9. ใช้ภาษาพูดที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย					
10. ตั้งโจทย์หรือคำถามที่ชวนให้ผู้เรียนคิด					
11. เน้นเนื้อหาสาระที่สำคัญ ทุกครั้งที่ทำการสอน					
12. อธิบายหรือตอบข้อสงสัยในวิชาที่สอนได้อย่าง ละเอียดชัดเจน					
13. ใช้วัสดุอุปกรณ์จำพวกตัวอย่าง ของจริง ของ จำลอง ประกอบในการสอนอย่างเหมาะสม และเพียงพอ					
14. ใช้แผนภูมิเช่น ภาพร่าง ภาพเขียน สถิติ ต่าง ๆ ฯลฯ ประกอบการสอนอย่างเหมาะสม และเพียงพอ					
15. ใช้กระดานดำประกอบการสอนอย่างเหมาะสม และเพียงพอ					

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ใช้				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
16. จัดวิทยาการมาสาธิตหรือบรรยายอย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
17. ในการมอบหมายให้ทำงานหรือทำแบบฝึกหัดใดก็ตาม ผู้สอนได้อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง					
18. มอบหมายให้ทำงานพอเหมาะกับระดับความสามารถของผู้เรียน					
19. มีการติดตามและซักถามความก้าวหน้าในการทำงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำ					
20. แนะนำหรือช่วยจัดหาเอกสารอ้างอิงในการศึกษาค้นคว้าให้ผู้เรียน					
21. ตรวจสอบงานทุกชนิดที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำ					
22. มีอารมณ์ขัน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสนใจ สนุกไม่เบื่อ					
23. มีท่วงทีวาจาที่ทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการตอบถาม แสดงความคิดเห็นและปฏิบัติงาน					
24. ส่งเสริมหรือยกย่องผลงานของผู้เรียนให้เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป					
25. รายงานผลความก้าวหน้าทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียนและให้กำลังใจแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ					

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ใช้				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
26. มีการซักถามผู้เรียนให้รู้ว่าคุณเรียนทุกคนเข้าใจในเรื่องที่กำลังเรียน					
27. มีการทดสอบย่อยเพื่อประเมินผลการเรียนการสอนที่ผ่านมา					
28. ในการทดสอบผู้สอนออกข้อทดสอบตรงกับเนื้อเรื่องและจุดประสงค์ในแผนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นภาคเรียน					
29. ให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้รับรู้ผลการสอบหรือการทำงานของตนว่าทำไมผลจึงเป็นเช่นนั้น					
30. ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่ผู้เรียนที่ต้องการ					
31. มีการจัดเวลาเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติมเป็นกลุ่มพิเศษ					
32. มีการจัดการสอนเป็นพิเศษสำหรับผู้เรียนที่มีพื้นฐานอ่อน หรือจัดการสอนทบทวนวิชาอื่นๆ ที่เป็นพื้นฐานในการเรียนวิชานี้					
33. ให้ความไว้วางใจ ถือว่าเป็นผู้เรียนทุกคนสามารถรับผิดชอบในการเรียนของตน					
34. จัดหรือสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทำงานอย่างอิสระไม่เข้าไปควบคุม กวดขันจนเกินไป					
35. ใช้เหตุผลชักจูงและสนับสนุนให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม					

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ใช้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
36. ใช้อำนาจสั่งการให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ...					
37. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงการคัดค้านหรือให้การเสนอแนะ					
38. ตักเตือนผู้เรียนให้เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง					
39. มีใจเย็น ไม่โกรธง่าย					
40. สนใจจะรู้จักและเป็นกันเองกับผู้เรียน ..					
41. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพูดแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัยในเรื่องทั่ว ๆ ไป แม้จะอยู่นอกห้องเรียน					
42. มีท่วงทีวาจาที่เข้มงวด เกิดขาด ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเกรงกลัว ต้องระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา					

ตอนที่ 2

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ควรจะใช้ตามที่นักศึกษาคาดหวัง

คำชี้แจงในการตอบ

ให้นักศึกษาพิจารณาให้ความเห็นว่าในวิชานี้อาจารย์ผู้สอนควรใช้พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ดังปรากฏข้อความในแบบสอบถามมากที่สุดหรือน้อย น้อยที่สุด จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด จากนั้นจึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องน้ำหนักตามความเห็นของท่านเพียงช่องเดียวทางด้านขวามือ

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

พฤติกรรมของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ควรใช้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง				✓	
2. รับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียน	✓				

จากตัวอย่างนี้หมายความว่า

ข้อ 1. ผู้ตอบเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนควรมีความเชื่อมั่นในตัวเองมาก

ข้อ 2. ผู้ตอบเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนควรใช้วิธีรับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียนน้อยที่สุด

ต่อไปนี้ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องน้ำหนักตามความเห็นของท่านเพียงช่องเดียวทางด้านขวามือ

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ควรใช้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ชี้แจงแผนการเรียนการสอนตลอดภาคเรียนใหญ่เรียนทราบ					
2. ให้ห้องสมุดจัดเตรียมเอกสาร ตำราและวัสดุต่าง ๆ ที่ได้นะให้ใหญ่เรียนให้ประกอบในการเรียนวิชาน้อย่างพร้อมมูล.....					
3. จัดห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้เหมาะกับการใช้.....					
4. มีวิธีสอนหรือกิจกรรมการสอนหลายแบบ.....					
5. จัดให้ใหญ่เรียนได้เป็นผู้กระทำหรือมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน.....					
6. พยายามนำประสบการณ์ในชีวิตประจำวันหรือสถานการณ์นอกห้องเรียนมาใช้ประกอบในการสอน.....					
7. อ้างอิงถึงเอกสาร หรือแหล่งที่มาของความรู้ที่นำมาสอน.....					
8. เปรียบเทียบและยกตัวอย่างในการอธิบายเพื่อให้ใหญ่เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาที่ยาก					
9. ใช้ภาษาพูดที่ทำให้ใหญ่เรียนเข้าใจง่าย					
10. ตั้งโจทย์หรือคำถามที่ชวนใหญ่เรียนคิด.....					
11. เน้นเนื้อหาสาระที่สำคัญทุกครั้งที่ทำการสอน.....					
12. อธิบายหรือตอบข้อสงสัยในวิชาที่สอนได้อย่างละเอียดชัดเจน.....					

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ควรใช้				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
13. ใช้วัสดุอุปกรณ์จำพวกตัวอย่างของจริง ของจำลอง ประกอบในการสอนอย่างเหมาะสม และเพียงพอ					
14. ใช้แผนภูมิ เช่น ภาพร่าง ภาพเขียน สถิติต่าง ๆ ฯลฯ ประกอบการสอนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
15. ใช้กระดานคำประกอบการสอนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
16. จัดวิทยากรมาสาธิตหรือบรรยายอย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
17. ในการมอบหมายให้ทำงาน หรือแบบฝึกหัดใดก็ตามผู้สอนได้อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง					
18. มอบหมายให้ทำงานพอเหมาะกับระดับความสามารถผู้เรียน					
19. มีการติดตามและซักถามความก้าวหน้าในการทำงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำ					
20. แนะนำหรือช่วยจัดหาเอกสารอ้างอิงในการศึกษาคนควาให้ผู้เรียน					
21. ตรวจสอบผลงานทุกชนิดที่มอบหมายให้ผู้เรียนไปทำ					
22. มีอารมณ์ขัน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสนใจ สนุก ไม่เบื่อ					

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ควรใช้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
23. มีท่วงท่าจากที่ทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการตอบถามแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติงาน.....					
24. ส่งเสริมหรือยกย่องผลงานของผู้เรียนให้เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป					
25. รายงานผลความก้าวหน้าทางการเรียนแก่ผู้เรียนและให้กำลังใจแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ.....					
26. มีการทดสอบย่อยเพื่อประเมินผลการเรียนการสอนที่ตามมา					
27. มีการซักถามผู้เรียนเพื่อให้รู้ว่าผู้เรียนทุกคนเข้าใจในเรื่องที่กำลังเรียน					
28. ในการทดสอบ ผู้สอนออกข้อทดสอบตรงกับเนื้อเรื่องและจุดประสงค์ในแผนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรกจนภาคเรียน					
29. ให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้รับรู้ผลการสอบหรือการทำงานของตนว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น.....					
30. ให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติมเป็นกลุ่มพิเศษ					
31. มีการจัดการสอนเป็นพิเศษสำหรับผู้เรียนที่มีพื้นฐานอ่อนหรือจัดการสอนทบทวนวิชาอื่น ๆ ที่เป็นพื้นฐานในการเรียนวิชานี้					
32. มีการจัดเวลาเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติมเป็นกลุ่มพิเศษ					

ระดับพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ควรใช้

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
33. ให้ความไว้วางใจ ถือว่าผู้เรียนทุกคน สามารถรับผิดชอบในการเรียนของตน					
34. จัดหรือสนับสนุนให้ผู้เรียนทำงานอย่าง อิสระไม่เข้าไปควบคุมกวดขันจนเกินไป					
35. ใช้เหตุผลชักจูงใจและสนับสนุนให้ผู้เรียน ปฏิบัติตาม	1				
36. ใช้อำนาจสั่งการให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม					
37. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงการคัดค้านหรือ ให้การเสนอแนะ					
38. ตักเตือนผู้เรียนให้เข้าใจในบทบาทและ หน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง					
39. มีใจเย็นไม่โกรธง่าย					
40. สนใจจะรู้จักและเป็นกันเองกับผู้เรียน					
41. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น หรือซักถามข้อสงสัยในเรื่องทั่ว ๆ ไป แม้จะอยู่นอกห้องเรียน					
42. มีท่วงทีวาจาที่เข้มงวด เกิดขาด ทำให้ผู้ เรียนรู้สึกเกรงกลัว ต้องระมัดระวังตัวอยู่ ตลอดเวลา					

การแบ่งกลุ่มพฤติกรรมการสอนแต่ละด้าน

กลุ่มพฤติกรรมการสอน	พฤติกรรมการสอนย่อยย่อยข้อที่
1. ด้านการจัดเตรียมการสอน	1, 2, 3
2. ด้านการเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอน	4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
3. ด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน	13, 14, 15, 16
4. ด้านการมอบหมายงาน	17, 18, 19, 20, 21
5. ด้านการเสริมแรงทางการเรียน	22, 23, 24, 25
6. ด้านการประเมินผลการเรียนและนำข้อมูล ย้อนกลับ	26, 27, 28, 29
7. ด้านการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม	30, 31, 32
8. ด้านการควบคุมวินัยในการเรียน	33, 34, 35, 36, 37, 38
9. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน	39, 40, 41, 42

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตอนที่ 1

$$r_{tt} = \frac{N\sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{[N\sum x^2 - (\sum x)^2][N\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

$$r_{tt_2} = \frac{2r_{tt}}{1+r_{tt}}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{77 \times 326631 - (5127)(4796)}{\sqrt{[77 \times 350199 - 26286129][77 \times 306714 - 23001616]}}$$

$$= 0.868$$

$$r_{tt_2} = \frac{2 \times 0.868}{1 + 0.868}$$

$$= 0.929$$

ตอนที่ 2

$$\text{แทนค่า} = \frac{78 \times 444662 - (5947)(5699)}{\sqrt{[77 \times 464791 - 35366809][78 \times 427657 - 32478601]}}$$

$$= 0.896$$

$$r_{tt_2} = \frac{2 \times 0.896}{1 + 0.896}$$

$$= .946$$